

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

DIN SUMAR:

- La izvorul fierului • „Frigidererele” globului
- Meteorii ne vin de pe Lună • Aventura modernă a energiei • Încă o dată: nu, fumatului! • Catastrofa de pe Heimaey

In fiecare an își pierd viața prin înec 250—300 de mii de înși. Cel mai mulți sînt adolescenți. Sînt date comunicate de Federația mondială de natație pentru amatori. Așa stînd lucrurile, prevenirea accidentelor acvatice a devenit o problemă socială.

In școlile din Australia, Austria, R.D.G., Olanda, S.U.A. și Japonia

înotul a devenit obligatoriu. Dar o lungă experiență a arătat că pentru mulți copii care pînă la vîrsta școlară n-au învățat încă înotul, teama de apă este un obstacol de netrecut. In schimb acest sentiment nu este cunoscut de copiii pînă la patru ani, care învață extrem de ușor să se mențină la suprafața apei.

Documentar

Înotul de la 1 la 100 de ani

In 1966 soții Timmermans, antrenori de înot australieni, au început să-și îmbăieze fetița de 18 zile într-o cadă normală, susținînd-o numai de cap. Andrea dădea energie din picioare izbutind astfel să se mențină la suprafața apei. După două săptămîni de antrenament, fetița se scălda zilnic 30—45 de minute într-un minibazin, iar cînd a împlinit patru luni înota fără ajutorul părinților circa doi metri.

Vestea a făcut, firește, senzație și a fost primită de unii cu însuflețire, de alții cu neîncredere. Curînd, însă, această primă reacție a făcut loc dezaprobării și cererii de a interzice neaipomenita „barbarie”. Cu toate acestea, în scurt timp a început un adevărat pelerinaj la școala soților Timmermans. Mulți părinți voiau ca odraslele lor să învețe să înoate înainte de a învăța să meargă. Mamele și tații primeau, așadar, instrucțiunile necesare de la școala de înot și își antrenau asiduu copiii în căzile apartamentelor.

„Campion”

la nouă luni

Foarte curînd înotul practicat de la o vîrstă foarte fragedă a început să se răspîndească și în alte țări: S.U.A., Japonia, R.F.G., Olanda, Belgia, Franța. O publicație vest-germană reproducea în 1969 fotografia micuței Andrea Auch din Köln, în vîrstă de cinci luni, plutind culcată pe suprafața apei. Puțin mai tîrziu, o publicație mîuncheneză comenta o competiție a micilor înotători la care învingătorul, în vîrstă de 9 luni, s-a menținut pe apă 6 minute 15 secunde.

In 1956—1957 spectatorii întrecerilor de natație organizate în bazinele din Moscova au admirat nu o dată „talentul” a doi foarte tineri înotători. Petea Prozorov a străbătut în stilul craul distanța de 200 metri, iar Lelia Subbotnina a demonstrat o tehnică neobișnuită la craul, bras, fluture și spate. Amîndoi copiii aveau patru ani.

Acum zece ani, tot la Moscova, și-a început „antrenamentele” de înot Sveta Carkovskaia în vîrstă de două săptămîni. Iar după o lună tatăl ei, profesor de educație fizică, o antrena pentru înotul sub apă. La patru luni Sveta se menținea singură pe apă, culcată pe spate, și înota pe fundul minibazinului special amenajat pentru ea.

Ulterior Igor Carkovski, tatăl Svetel, a studiat posibilitățile noilor născuți, pe baza datelor adunate de la cîteva creșe și bazinele din Moscova. Rezultatele observațiilor sale au fost publicate în 1968.

La sfîrșitul anului 1969, muzicianul Viktor Rutter din Tallin s-a ocupat și el de „antrenarea” fiului său în vîrstă de două luni, care, într-o jumătate de an, a învățat să se mențină pe apă.

Dar practicarea înotului la o vîrstă fragedă nu are totuși încă prea mulți adepți. Dimpotrivă, se aud mereu glasuri care pretind că acest sport ar fi primejdios pentru urechi, pentru psihic. Ba chiar medici pediatri vorbesc despre influențe negative cu manifestări tîrzii. În sfîrșit, alții nu înțeleg pur și simplu de ce atîta grabă. Cînd înotul poate fi învățat foarte bine la 6—7 ani.

Un sport

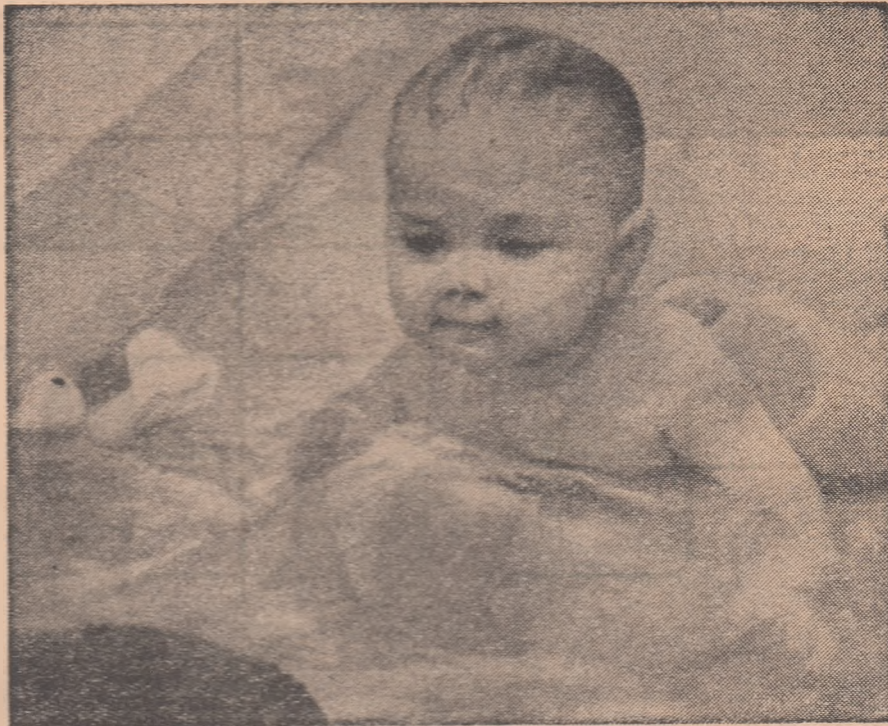
sinonim cu vaccinul

Problema vîrstei indicate pentru învățarea înotului a fost dezbătută la Londra în mai 1969 de conferința de constituire a Comitetului medical al F.I.N. Cu acel prilej s-a hotărît răspîndirea experienței acumulate în diverse

țări și reluarea în discuție a problemei după doi ani.

Intruniți în 1971 la Dublin, reprezentanții ai unor organizații de specialitate din 29 de țări au ascultat cu interes referate prezentate de profesori și antrenori de natație din R.F.G. care, în colaborare cu cercetători de la Institutul

le. Copilul stă în apă mai mult și mai des decît la o îmbăiere obișnuită. Iar pe deasupra se familiarizează de timpuriu cu apa. „Antrenamentele” trebuie făcute, însă, cu multă atenție și numai dacă îi fac plăcere copilului. Căci cea mai mică sprietură poate lăsa, la această vîrstă, urme pe toată viața.

Cea mai potrivită vîrstă pentru deprinderea înotului

de medicină din Mînchen, au studiat influența înotului asupra organismului copiilor.

Au fost ținuți sub observație 669 de copii între 6 luni și 4 ani. Antrenarea lor a început în cada din baia locuinței sau în minibazine, prin lecții de 5—10 minute. La vîrsta de un an copiii înotau bucuroși 30—40 de minute la temperaturi de 33—34 grade Celsius și puteau rămîne sub apă 15—20 secunde. Cu fiecare an temperatura apei scădea cu un grad. De remarcat că nici un copil n-a contractat vreă răceală.

Referatele au fost însoțite de înregistrări pe peliculă.

In final, participanții la conferință s-au declarat convinși că antrenamentele de înot ale copiilor foarte mici sînt la fel de necesare ca vaccinurile împotriva bolilor infecțioase. Incî Comitetul medical a adoptat în unanimitate următoarea rezoluție: pentru apărarea sănătății, pentru prevenirea tragediilor din apă înotul trebuie învățat de la vîrsta de un an. Conferința s-a încheiat cu devisa: „Să înotăm de la unu la o sută de ani”.

Dar cum poate fi deprins înotul la o vîrstă foarte fragedă?

Mai întîi copiii trebuie învățați să se mențină pe apă, să nu se teamă de a dîncime, de stropii de apă, într-un cuvînt să se simtă în apă în elementul lor. Sugarii espătă aceste deprinderi fără prea mare efort, întrucît pînă la patru luni ei se mențin din instinct la suprafața apei. Această însușire înăscută ar trebui utilizată multilateral. De aceea înotul trebuie început, dacă acest lucru e posibil, în preajma vîrstei de trei luni. Cuvîntul înot trebuie de fapt pus în acest caz în ghilimele, căci e vorba doar de dezvoltarea unui instinct. Lucru care se obține foarte ușor: copilul este așezat cu spatele pe suprafața apei, ținut de cap (scufundat pînă la urechi) și lăsat să dea nestîngerit din picioare. Apoi e întors pe burtă. Copilul va începe să „lucreze” și cu mîinile și, treptat, va deprinde exact mișcările care se cer pentru înot. Iar, cu timpul, va învăța să se mențină la suprafața apei și nesusținut.

Acest gen de exerciții sînt foarte uti-

Concluzia definitivă asupra oportunității învățării înotului de timpuriu va fi trasă însă numai după observații asidue și de lungă durată asupra copilului — și nu numai pînă la un an, ci și mult după această limită.

Reflex înăscut?

Cea mai potrivită vîrstă pentru începerea lecțiilor de înot sistematice este aceea de trei luni. Temperatura apei trebuie să fie de 34—35 de grade Celsius. Apa caldă relaxează mușchii, anihilează contracțiile tonice din cauza stării de relativă imponderabilitate și copilul începe să facă, cu mîinile și picioarele, mișcări similare cu ale înotătorilor. Dar acestea nu au totuși nimic comun cu înotul propriu-zis.

Reflexul înotului nu este înăscut. Ci poate fi dobîndit abia după a treia lună de viață. Numai atunci poate deprinde copilul menținerea deasupra apei, iar ulterior și mișcările coordonate pe care le fac înotătorii. Antrenarea sistematică a copiilor în acest sens este o metodă, fiziologic justificată, de educare a lor, care contribuie în același timp și la dezvoltarea armonioasă a întregului organism. Și încă un aspect important: apa anihilează solicitarea statică a mușchilor scheletului și stimulează componentele lor dinamice, ceea ce ajută nu numai la dezvoltarea armonioasă a organismului, ci poate servi și ca formă de prevenire a consecințelor nefaste ale accelerării creșterii — astenizarea și maturizarea sexuală precoce.

Așadar, înotul la o vîrstă fragedă este un antrenament foarte util și eficient care trebuie folosit cît mai devreme posibil. Dar el este în același timp și un mijloc de combatere a răcelii și un bun exercițiu de gimnastică. Toți copiii sănătoși se scaldă cu plăcere, dau energie din mîini și picioare, mișcări foarte necesare la vîrsta cînd ei stau mai mult nemișcați în pat.

Spre deosebire de alte exerciții fizice, înotul are anumite particularități pe care copilul mic și le însușește mult mai

ușor decît adultul sau chiar copilul mai mare. Cu cît un îns înaintează în vîrstă, cu atît învață mai greu să înoate. Intervine teama, factor psihologic care trebuie avut însă în vedere și în antrenarea copiilor de trei luni.

Jocuri în apă

Și mai e ceva. Principalul scop al oricărui sport este călirea organismului, sănătatea. Privit prin această prismă, înotul are cele mai multe avantaje. Este vorba în primul rînd de mediul igienic în care se desfășoară antrenamentele, apoi de acțiunea extrem de binefăcătoare a apei asupra nervilor și sistemului cardiovascular, de excelența ventilare a plămînilor datorată respirației profunde și ritmice, de activitatea intensă a tuturor grupurilor de mușchi etc. In plus, e bine să se știe că înotul declanșează cedarea unei mari cantități de căldură și o intensă activitate musculară care se soldează cu importanța pierderii energetice. Acestea se cer urgent „recuperate”. Cu alte cuvinte, copiii lor crește apetitul, chiar și celor mai mofturoși.

Mai tîrziu, cam de pe la un an, cînd copilul este bine familiarizat cu apa, e recomandabil jocul cu apa și în apă, izvor nesecat de bucurii. Copiii le face multă plăcere să simtă densitatea apei, să se lovească de ea ca de un obstacol. Toate acestea alcătuiesc baza învățării înotului.

Apoi, după ce micii înotători au învățat să meargă și și-au însușit bine deprinderea de a se menține la suprafața apei, pot fi lăsați să se joace liber într-o apă mică, pe malul unui lac, rîu sau pe țărmul mării. Cel mai îndrăgit joc de grup în apă este „moara”: copiii stau culcați în apă mică, sprijiniți cu mîinile de fundul rîului sau țărm și dau energie din picioare. La un moment dat picioarele se desprind singure de fundul rîului și trupul începe să plutească. Este un foarte bun exercițiu pentru deprinderea înotului.

In încheiere să trecem pe scurt în revistă și opinia pedagogilor. Salutînd bucuroși ideea învățării înotului la o vîrstă fragedă, mai exact deprinderea de către copii a modalităților de a se menține la suprafața apei, ei se pronunță însă categoric împotriva organizării de competiții la această vîrstă. Un înotător se poate menține vreme îndelungată la suprafața apei numai dacă este conștient de acest lucru. Cum copiii foarte mici nu fac însă mișcări controlate, ei nu pot fi siliți să stea, de pildă, mai mult timp pe spate. Sugarii nu sînt pregătiți nici fiziceste, nici pe plan psihologic pentru astfel de examene. Și nici nu e nevoie să-i obligăm la un asemenea tur de forță. E destul să realizăm scopul principal: acela de a-i învăța să se mențină pe apă înainte de a învăța să alerge.

documenta.

documentar docum
entar documentar du
documentar document
mentar documentar docu
r documentar documentar
umentar documentar docu
ar documentar documentar
umentar documentar docu

ANUL DECISIV

Anul 1973 este — o știe acum toată țara — hotărâtor pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen și la un înalt nivel calitativ. Producția globală industrială trebuie să crească cu 16,2% față de anul trecut iar producția agricolă cu 9,2%. Este un an care se înscrie ca un moment de vîrf prin importanța obiectivelor ce vor fi puse în funcțiune și prin amploarea fondurilor destinate creării noilor capacități de producție. Extrem de rapid urmează a fi și ritmul de creștere a exporturilor — 27%. Așadar ritmuri înalte care se înscriu logic în efortul întregii națiuni de a lichida cît mai repede starea de înapoiere moștenită din trecut și de a ne apropia în următorii 10—15 ani de țările înaintate din punct de vedere industrial. Evident, aceste țări nu rămîn nici ele pe loc și tocmai de aceea dacă dorim cu tot dinadinsul ca decalajul existent astăzi să se micșoreze mult trebuie să menținem ritmurile corespunzătoare de dezvoltare. Este tocmai ceea ce au în vedere prevederile planului pe anul în curs, prevederi ample a căror îndeplinire cu succes ne va crea o bază sigură pentru îndeplinirea cincinalului în totalitatea sa. „Dacă vom realiza în bune condiții tot ceea ce ne-am propus pentru 1973 — a arătat într-adevăr tovarășul Nicolae Ceaușescu — „vom avea siguranța deplină că prevederile pentru ceilalți ani ai cincinalului vor fi realizate cu succes“.

Acest comandament major al momentului de față a declanșat inițiative realtate valoroase în toate sectoarele vieții sociale, inițiative a căror fructificare este esențială pentru îndeplinirea în condiții optime a planului pe acest an. Colective de muncă din cele mai diverse ramuri de producție au chemat și cheamă la întrecere întreprinderile de același profil. Desigur, obiectivele se deosebesc de la ramură la ramură, dar în toate chemările se pot regăsi o seamă de elemente comune, dictate de interesele generale ale dezvoltării țării în momentul de față. O dată cu depășirea producției planificate se urmărește astfel utilizarea intensivă a capacităților de producție, reducerea costurilor de producție, a cheltuielilor materiale și a normelor de consum, valorificarea produselor secundare, în sfîrșit, dar deloc pe ultimul plan, realizarea unor producții de calitate, căci acest cincinal trebuie să devină, așa cum se afirmă în repetate rînduri, un adevărat „cincinal al calității“.

Aceste chemări sînt o admirabilă mărturie de responsabilitate civică, de patriotism fierbinte, luminat și nu poate încăpea nici o îndoială că vor găsi ecoul cuvenit, prilejuind o mare, atotcuprinzătoare eferescență creatoare, o amplă și mobilizatoare întrecere pentru îndeplinirea exemplară, la toți indicii a planului pe 1973.

HIROCONSTRUCTII

Inundațiile, o calamitate care poate fi evitată

Anglia și Olanda în 1953, Hamburg în 1962 au trăit adevărate catastrofe. În Olanda, un perete de apă cu o înălțime de patru metri a distrus barajele năpustindu-se asupra părții de sud-vest a țării unde a făcut 1 800 de vic-

pustește cu 50—60 kilometri pe oră, uneori și mai mult, în direcția Leningradului. Dacă talazul mai întilnește în drum și un vînt prielnic, catastrofa este iminentă. Un astfel de vînt a ridicat în 1824 apa cu 421 de centimetri deasupra nivelului Mării Baltice, iar o sută de ani mai tîrziu, cu 380 centimetri. Au fost însă perioade cînd s-au înregistrat și în același an mai multe inundații: în 1863, de pildă, au fost opt, iar în 1874 șapte.

În ultimele decenii Leningradul s-a întins foarte mult ajungînd pînă în imediata vecinătate a Golfului Finic, unde constructorii au început să ridice, pe terenuri cîndva mlăștinoase, fațada maritimă a Leningradului. Se află însă această zonă în afara primejdiei inundațiilor? S-a calculat că o creștere, chiar relativ mică, de numai doi metri, a nivelului apelor poate pricinui

AUTOMOBILE

„Kamaz“ în probă

Recent și-au încheiat probele premergătorii autocamioanelor „Kamaz“. Construcții la uzinele „ZIL“ din Moscova, ei puteau fi deosebiți după tăblița pe care, în locul indicativelor obișnuite, scria „în probă“ și un număr de la 1 pînă la 200. Așadar, 200 de camioane care au parcurs fiecare 120 000 km nu numai pe șosele din cele mai diferite, ci și în pustiuri de gheață și de nisip, în mlaștini și noroaie. Din experiența acumulată cu acești 200 de sacrifice, căci au fost solicitați pînă la distrugere, se va naște prototipul autocamionului „Kamaz“.

De fapt, uzina de pe rîul Kama va produce o întreagă familie de autocamioane, printre care un camion de 8 tone cu remorcă și cu posibilitatea de a-și lungi platforma, autotractor, basculant etc. Intenția o va avea autotractorul pentru convoi de remorci. Motorul de 180—210 CP îi va asigura o viteză de croazieră de 85 km pe oră. Cabinele vor fi ultramoderne, echipate pentru drumuri lungi și prevăzute cu un sistem de încălzire eficient și în Extremul Nord.

Primele „Kamaz“ de serie urmează să iasă de pe banda rulantă în anul 1974. Intervalul scurt dintre începutul lucrărilor de construcție a uzinei (1969) și intrarea în producție este asigurat de metoda experimentată la Togliatti, și anume proiectarea și construirea concomitentă a obiectivului. În felul acesta sînt economisiți cei 3—5 ani rezervați proiectării în sistemul vechi, în care proiectarea premerge construcția. Așa se explică și ritmul vîrf în care se înalță în Stepa Tătară combinatul, care va cuprinde 400 de clădiri răsplîndite pe o suprafață de 10×10 km, adică pe 100 de kilometri pătrați. Cele mai mari hale nu pot fi comparate decât cu stadioanele olimpice; într-adevăr hala motoarelor Diesel va avea 400×1 000 m, iar cea de montare 400×1 200 m. Acest gigant va produce — cum s-a mai anunțat — 150 000 de camioane pe an.

UTIL PENTRU ORIGINE

Pentru a nu telefona la 08

Pretutindeni în lume, focul mistuiește imobile, provocînd daune importante și adesea victime omenești: despre acestea se crede în general că au ars de vii. Realitatea este însă de cele mai multe ori alta: nu flăcările propriu-zise sînt principalele vinovate, ci căldura și gazele toxice care se degajă în asemenea împrejurări.

Investigații de laborator au demonstrat că, prin combustia materialelor

care se găsesc de obicei într-o casă (hîrtie, lînă, mătase, cauciuc etc.), iau naștere între 5 și 12 gaze toxice, unele dintre ele mai nocive chiar decît oxidul de carbon. Iată de ce într-un bloc, unde incendiul a izbucnit la parter, de exemplu, se înregistrează morți și printre persoanele care locuiesc la etajele superioare.

Același efect îl are aerul supraîncălzit, care ajunge uneori la o temperatură de 500°C și se ridică cu mult deasupra focarului, prin casa scării și prin spațiul rezervat ascensorului. De aceea, pompierii recomandă locatarilor de la etajele de sus să nu iasă pe ușă și nici măcar să nu o deschidă înainte de a controla cît de caldă e. Dacă lemnul s-a încins înseamnă că temperatura de afară poate ucide și trebuie căutată o altă cale de salvare (scara de serviciu, evacuarea pe un balcon alăturat sau, la nevoie, pe scara pompierilor).

Nouăzeci la sută din incendii au drept cauză neglijența. În ciuda numeroaselor avertismente, părinții continuă să lase chibriturile pe mîna copiilor. Conducute de gaz defecte, butelii de aragaz care răsufliă, hornuri necurățate de mult se află, de asemenea, la originea multor sinistre. Instalațiile electrice poartă și ele o parte din răspundere: suprasolicitarea unui cablu, silit să alimenteze prea multe becuri și aparate casnice poate ușor duce la un scurtcircuit. Dacă firele sînt prost izolate sau dacă un „isteț“ a introdus în siguranță o sîrmă mai groasă, cablul explodează în perete sau în apropierea lui, proiectînd fragmente de metal incandescent care dau naștere la incendii.

Ceea ce se știe mai puțin este că televizoarele sînt și ele o sursă de pericol, prin căldura pe care o degajă. Dacă aparatul e închis într-o mobilă improvizată sau, cum se întîmplă mai des, dacă e lipit de perete, ventilația nu se mai face normal, ivindu-se riscul unei explozii a tubului catodic.

Pînă și o cîrpă îmbibată cu grăsime și expusă la aer constituie o primejdie: intrînd în reacție cu oxigenul, produsul gras se oxidează determinînd o combustie spontană, care aprinde cîrpele uscate sau ziarele vechi îngrămădite în jur.

Conform tuturor statisticilor de pe glob, prevenirea incendiilor depinde, aproape în exclusivitate, de respectarea cîtorva reguli elementare de prudență, pe care nimeni nu are dreptul să le nesocotească.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

A venit și rîndul ceții

Pentru a oferi piloților o mai bună vizibilitate în condiții de ceață atît la decolare cît și la aterizare, un grup de specialiști a pus recent la punct un procedeu termic care permite „tratarea“ ceții. E suficientă, arată ei, o ridicare a temperaturii cu numai cîteva grade, pentru ca minusculele picături de apă din care este alcătuită ceața să se evapore. În acest scop au recurs la un număr de turboreactoare reformate, amplasate în apropierea pistei acoperite de ceață. Ele asigură emisia de căldură sub un volum foarte compact, iar forța cinetică pe care o oferă este utilizată pentru amestecarea aerului încălzit cu ceața ambiantă. Procedeu imaginat de grupul de specialiști a dat rezultatele scontate. Pista rămîne vizibilă de la altitudinea de cel puțin 50 metri, vizibilitatea orizontală este de 600 metri, iar vizibilitatea oblică la altitudinea de 30 de metri la intrarea pe pistă este egală cu cel puțin 500 metri.

Dar problema ceții interesează nu numai navigația aeriană, ci și cea maritimă. În Uniunea Sovietică, de pildă, cețurile care se lasă mai ales în ținuturile nordice sînt o adevărată pacoste nu numai pentru navigatori, ci și pentru docheri. Pentru combaterea lor specialiștii sovietici au elaborat o metodă care constă în depunerea pe suprafața apei a unei pelicule moleculare active. Un ultrasunet transformă soluția într-o emulsie care se răspîndește pe apă, iar pelicula extrem de fină reduce evaporarea cu 50—60%. Ceața devine astfel foarte subțire sau dispăre complet. Pelicula se menține timp de mai multe ore, nu este nocivă și nu poluează apa.

Toate cele de mai sus au fost confirmate de o experiență efectuată de nava expediționară „Voshod“. Într-un viitor apropiat experiențele vor fi efectuate pe mai multe zeci de kilometri pătrați.

De cele mai multe ori Neva e totuși calmă
Foto: B. Manușin (A.P.N.)

time. În Anglia, valul de 2,5 metri înălțime care a pătruns în albia Tamisei a făcut peste 300 de victime. În centrul Hamburgului apa s-a ridicat pînă la 5,7 metri. Pericolul inundațiilor a planat întotdeauna ca o sabie a lui Damocles și asupra Leningradului. În scurta-i istorie orașul a trăit de 227 ori învala apelor, care de multe ori au luat proporții catastrofale. În noiembrie 1824, de pildă, valurile Nevei dezlănțuite au făcut 569 de victime. Apa a năruit, de asemenea, peste 300 de case și a provocat grave avarii altor 3 000 de construcții. După exact o sută de ani, în 1924, Leningradul a cunoscut o calamitate de mari proporții: apele au acoperit jumătate din oraș. Iar la 15 octombrie 1955 un grup de marinari englezi, oaspeți ai orașului de pe Neva, după ce au vizionat la teatru baletul „Călărețul de aramă“, au trăit la ieșirea din sala de spectacol o variantă autentică a scenei inundației: apele dezlănțuite au schimbat direcția navei lor, „Triumph“, și au urcat-o pe cheiul de granit. În ziua aceea au fost inundați aproximativ 30 kilometri pătrați de țărnam.

Specialiștii în materie studiază de multă vreme mecanismul declanșării inundațiilor la Leningrad. Acestea sînt provocate de cicloanele care bîntuie în zona Mării Baltice. Aceste vînturi puternice formează așa-numitul talaz lung care pătrunde în Golful Finic și se nă-

mari daune și acestei zone. Dar dacă creșterea ar fi de cinci metri?

Plecînd de la tragica experiență a celor întîmplați în Olanda și R. F. a Germaniei proiectanții complexului de pe malul Golfului Finic au prevăzut un sistem de protecție împotriva unor valuri de pînă la 5,5 metri înălțime. Sistemul se va întinde pe 26 kilometri de țărnam. Un uriaș baraj de piatră și pămînt va avea, împreună cu peretele de despăcare a valurilor, o înălțime de 8 metri deasupra nivelului apei. Pe creasta barajului urmează să se construiască o șosea cu mai multe benzi. În corpul barajului vor fi două deschideri pentru nave mari și mici care se vor închide cu porți rezistente la presiunea valurilor și opt guri, de asemenea prevăzute cu porți, prin care apa va circula liber între golf și estuarul Nevei.

Pe vreme calmă, prin deschiderile și gurile barajului apa va circula liber. Porțile se vor închide numai dacă se vor anunța valuri mai mari de 1,8 metri. După închiderea porților barajul va proteja împotriva forței dezlănțuite a apelor nu numai Leningradul, ci și legendarul Kronstadt și toate așezările din preajmă, inclusiv Petrodvorețul cu vestitele-i fîntîni.

Expertiza de stat a relevat calitățile originalului proiect, fără precedent în practica construcțiilor hidrotehnice sovietice.

LA IZVORUL FIERULUI

Pe urmele unei indeletniciri ancestrale

Acum câțiva ani am încercat să descopăr firul care m-ar putea duce pe urmele primitivei culturi a fierului din Africa răsăriteană. La Meroe, supra-numit și „Birmingham-ul Africii de odinioară”, am văzut niște foarte vechi mormane de zgură, cu o înălțime de câteva zeci de metri, mărturie a unei cîndva înfloritoare civilizații existente pe teritoriul actualului Sudan în secolele 6-4 î.e.n. Pe țărmurile Kenyei și Tanzaniei — la Lamu, Pate, Kilwa — în locuri de unde, după afirmațiile marilor călători arabi din evul mediu, Masudi și Ibn Battuta, plecau încărcături de metale feroase spre Arabia și India, bătrîni bărboși cu turbane albe clătinau acum dezaprobator din cap în timp ce mă informau că fierul care vine din uzine i-a făcut de mult pe fierarii locali să-și uite meșteșugul.

Intr-adevăr, sulitele lungi care sînt vindute acum în Uganda turiștilor creduli drept arme „străvechi” sînt, de fapt, fabricate din arcuri de automobile aruncate la fier vechi. În pădurile Ituri din Congo, am găsit un întreg sat a cărui populație făcea odinioară parte din privilegiata „breaslă a fierarilor”. Acum, însă, satul e locuit numai de femei și copii, întrucît bărbații au plecat să lucreze în minele de cupru. Femeile m-au sfătuit să mă duc în inima junglei, la pigmei. Le-am urmat sfatul și cînd am ajuns acolo am crezut că dădusem de urma vechii metalurgii. Pigmeii mi-au arătat virfuri de săgeți mincate de rugină și sulite care nu erau cu siguranță meșterite din metal obținut în uzine. M-au condus într-un sat unde mai era o groapă în care se topise cîndva fier. Dar n-am găsit nicăieri un om care să-mi poată explica tot procesul de topire a metalului.

N-am obținut rezultate îmbucurătoare nici în urma călătoriei la hotentotii din Botswana și la băștinașii din Malawi, după cum n-am progresat nici după ce am străbătut cu piroga o bună parte a fluviului Zambezi, ca să iau legătura cu tribul barotse.

Încît începusem să cred că străvechea metalurgie africană este numai de domeniul istoriei și că astăzi nu mai poate fi văzută scena, aureolată de legendă, în care un fierar gol pînă la brîu preschimbă o bucată de minereu friabil, format în mlaștini, într-un lucios metal tare.

In inima mlaștinilor

În Zambia, la Kasaba-Bay, unde se află administrația parcului național Sumbu, l-am cunoscut, însă, pe biologul Pat care și-a petrecut, se pare, jumătate din viață zburind cu elicopterul deasupra mlaștinilor din această regiune. El face observații asupra lăcustelor de pe teritoriul cuprins între lacul Mweru-Vantipa din Zambia și lacul tanzanian Rukwa.

Eram bucurat că puteam zbura împreună cu el deasupra acestui ținut fără drumuri și deci izolat de toată Zambia, și încă la o altitudine de unde putea fi văzută pînă și o lăcustă.

Lacul Mweru-Vantipa se află într-o regiune complet pustie și deloc vizitată de la hotarul cu Congo, unde recent a fost descoperită singura „rezervație de mlaștini” din lume. E interesant că itinerarul ultimei călătorii a lui Livingstone a trecut pe acolo. Din însemnările lui rezultă că pe atunci ținutul era foarte populat. Livingstone a notat că prețutindeni a întâlnit centre de metalurgie africană primitivă. „Pe țărmul Lufubei am găsit trei sate cu multe cuptoare de topit fier”, a notat astfel exploratorul englez la 26 decembrie 1872. Iar la 12 ianuarie a revenit asupra acestei idei: „În drum am trecut pe lângă exploatarea de minereu de fier de bună calitate”.

Așteptam deci nerăbdător să aflu dacă a mai rămas ceva din aceste cuptoare și exploatarea.

În cele din urmă am ajuns la Kawambwa, răscruce a șase drumuri, mai exact a șase poteci înguste care pornesc spre toate colțurile provinciei. Această împrejurare transformă Kawambwa nu numai într-un centru administrativ, ci și comercial. În piața din localitate se desfac produse din toate satele vecine. Și tot acolo am găsit destul de repede și ceea ce căutam. Bătrîni venerabili așezau la umbra copacilor sape, topoare, lănci. Aceste unelte simple ale agricultorilor și vinătorilor nu sînt o noutate în bazarurile din satele Africii. Dar de obicei ele sînt fie produse în fabrici, fie meșterite de băștinași pe loc însă din metal adus din alte părți. Sulitele și sapele pe care le-am văzut atunci la Kawambwa nu erau de loc lucioase, cum sînt de

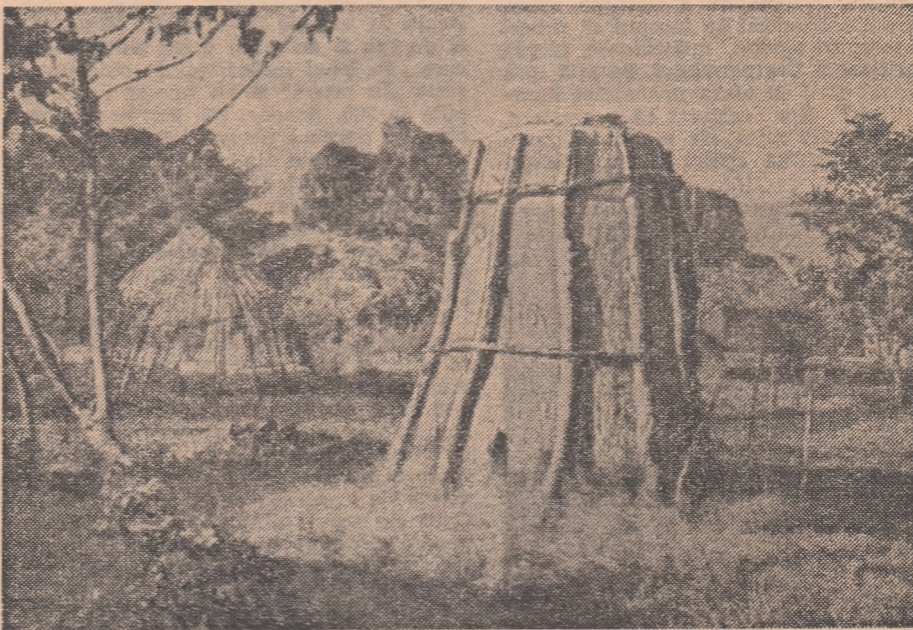
„succesul expediției” depindea în întregime de bunăvoința lui Pat.

— De cînd sînt aici n-am văzut un singur om care să vrea să se ducă într-o regiune atît de infernală, mi-a spus însă el.

— Te rog să mă înțelegi, l-am explicat, doresc teribil de mult să ajung într-un sat unde africanii continuă să topească fier și unde există „furnale” construite cu mult înainte de a fi apărut pe lume Birminghamul vostru.

Și Pat m-a înțeles și m-a ajutat să ajung la Santa Maria.

Bangweolo este, într-adevăr, unul din puținele locuri din răsăritul Africii unde mai există sate în care e cunoscut străvechiul secret al topirii fierului — mi-a spus pastorul Philipps. Aici, la

„Furnal” primitiv, de lut, pentru topit metal

obicei cele din categoria menționată mai sus, iar metalul, neafinat, era poros.

L-am rugat pe un polițist să-mi fie translator și în felul acesta am aflat de la bătrîni că metalul era obținut dintr-un minereu pe care îl scot de pe fundul unor riulețe care curg la sud de lacul Bangweolo. Pînă nu de mult, erau sate întregi care își câștigau traiul practicînd acest meșteșug, dar acum tinerii nu mai vor să învețe o meserie atît de complicată. De altfel, nici nu aduce cîștiguri mari. Încît țărani preferă să cumpere sape de la prăvălie; sînt mai scumpe, dar mai rezistente. Nici sulitele nu mai sînt atît de căutate, dat fiind că vinătoarea de animale mari a fost aproape pretutindeni interzisă, iar triburile nu se mai războiesc între ele. De aceea numai înși izolați care, din cînd în cînd le trimite lor, bătrînilor, spre vinzare produsele se mai indeletnicesc cu topitul metalului. Acești fierari trăiesc printre mlaștinile de lângă lacul Bangweolo, undeva între satele Kalimankunde și Bwala Mpondo aflate în zona cea mai depărtată și mai greu accesibilă a ținutului mlaștinos al Zambiei.

— Cum se poate ajunge acolo? mi-a repetat polițistul întrebarea. Bangweolo a fost descoperit de Livingstone. Dar el a mers pe jos și, din cîte știu, nici după aceea nu i-a trecut nimănui prin gînd să se ducă pînă acolo cu mașina. A, dacă aveți la dispoziție un elicopter, lucrurile se schimbă. Am să vă dau o scrisoare de recomandare către un pastor din Santa Maria. Există o misiune catolică chiar lângă satele care vă interesează.

Dar eu nu aveam elicopter. Acum

misiune, avem câțiva elevi originari de prin părțile acelea. Dacă nu sinteți prea obosit, mine dimineață doi dintre ei vă pot duce cu barca pînă la Bwala Mpondo.

În biblioteca misiunii am găsit cîteva cărți despre vechea metalurgie din Zambia. Cea mai interesantă dintre ele este aceea a unui italian, pe nume Gatti, care a condus o expediție arheologică pe riul Kafue, cel mai mare afluent al fluviului Zambezi. Acolo, în niște peșteri, arheologul a găsit resturi de cuptoare pentru topit fierul, zgură și un topor din fier. Fierul era de calitate inferioară, dar de o vîrstă remarcabilă; data de la sfîrșitul mileniului trei, începutul mileniului doi î.e.n. Este cea mai veche urmă de metalurgie primitivă din Africa tropicală.

Dacă comparăm descoperirea lui Gatti cu cele făcute de alți arheologi în regiunea dintre Zambezi-Congo și Zambezi-Limpopo, se poate avansa ipoteza că epoca fierului a început aici cu mult înainte ca în centrul Africii să fi venit triburile negroide bantu. Invazia acestora a distrus civilizația primitivă a triburilor koysan și a oprit topirea fierului. Curînd, însă, intrușii cu topoare de piatră s-au convins de superioritatea armelor de metal și au reinviat metalurgia, dar la un nivel superior, conform „spiritului vremii”. Din această perioadă datează, desigur, apariția în sud-estul Africii a unor state puternice ca Monomotapa și dezvoltarea orașelor comerciale swahile de pe țărm: Sofala, Kilwa, Lamu, Malindi.

Africanii și-au însușit, dar, arta topirii metalului într-o epocă foarte îndepărtată în timp și este indiscutabil

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj r

că au descoperit-o singuri, căci nu se poate admite o influență din afară asupra unor triburi care locuiau atunci printre mlaștini și păduri inaccesibile. Ceea ce înseamnă că africanii au fost printre cei dintîi oameni de pe glob care au trecut de la piatră la fier.

Lucrînd în diverse regiuni, specialiști de renume mondial ca, de pildă, E. Reclus, G. Maspéro etc., au ajuns la concluzia unanimă că topirea fierului a fost descoperită de africanii. Există totuși și specialiști care socotesc pripită această concluzie.

Oficierea

Apariția noastră în sat a făcut senzație. Bătrîni spunea că pînă atunci numai de două ori mai veniseră la ei albi.

— Știm de ce ați venit la noi, mi-a spus căpetenia așezării. Bărbații din sat au și plecat la rîu să adune pietre în care se ascunde metal.

Aceste cuvinte m-au bucurat nespuse. Căci la majoritatea triburilor din centrul Africii, munca fierarilor este înconjurată de mister.

A doua zi dimineață m-am trezit devreme. Dar locuitorii satului se și apucaseră de treburile lor. Bărbații agitați în apă niște coșuri-capcane pentru pește, iar femeile, cu sapele pe umăr, se îndreptau spre grădinile de zarzavat. La marginea satului, sub singurul copac din toată așezarea, se afla un șopron de stof, iar ceva mai departe ardea un foc aprins, se pare, de cu seară. Mi-am dat seama că acolo se pregătiseră cărbuni pentru topit fier. Sub șopron se foliau căpetenia și încă câțiva bărbați. N-am vrut să mă duc acolo fără să fiu invitat. Oricum, fierarul era un fiu al lui „Makumba” (protectorul fierarilor) și nu știam dacă un străin avea voie să fie de față la ceremonia săvîrșită înainte de a începe sacra topire a metalului. Și, într-adevăr, unul din însoțitorii mei a venit să mă cheame abia după vreo oră.

Chasana (fierarul — N.R.) era un bătrîn uscățiv. În schimb cele două ajutoare ale lui erau oameni zdraveni, mușchiloși, așa cum trebuie să fie niște fierari. Bătrînul m-a privit bănuitor și mi-a transmis prin interpret că niciodată pînă atunci nu mai scosese metal din piatră în prezența unui străin. A acceptat numai pentru că îl rugase căpetenia. Dar înainte de a trece la treabă voia să cunoască motivele interesului meu. I-am explicat, bineînțeles, cum am putut mai bine ce anume mă îndemnase să vin acolo și se pare că l-am convins.

În cele din urmă, după niște ceremonii rituale, s-a trecut la treaba propriu-zisă. Ajutoarele de fierar au scos din șopron niște coșuri cu o rocă neagră lucind mat. Era un minereu format în mlaștini și bogat în oxid de fier. Conținutul de metal era cam de 60 la sută. Ajutoarele au aruncat bucățile negre de minereu în groapa încinsă și au început să pună în funcțiune foalele. De cîteva ori în cursul zilei au scos probe, dar fierarul n-a fost mulțumit de ele. Cînd, în sfîrșit, după o muncă grea, obositoare, au obținut metalul dorit, bucată de fier spongios a fost dusă sub șopron, așezată pe o piatră mare care servea de nicovală și ajutoarele de fierari au început să o lovească cu niște ciocane de piatră ca să o transforme într-o unealtă. Abia seara tîrziu, chasana mi-a întins un virf negru de săgeată.

— Acum pot spune tuturor că meșterii-aushi știu să scoată metal din piatră, i-am spus, mulțumindu-i, bătrînului.

— Nu, fier ne dă marele Makumba, mi-a răspuns el convins.

S. Kulik

CINEMA

O mărturisire de dragoste

Filmul „Căldura miinilor tale” face parte din prețioasa categorie a produselor de artă care ne ajută să cunoaștem și să iubim un popor. După nici două ore, știm esențialul despre gruzini și le rezervăm un loc trainic în inima noastră.

Meritul este al unei echipe de realizatori care au mai dovedit și altă dată că simt și înțeleg caracterul popular, că posedă arta de a degaja trăsăturile naționale din psihologia naționalilor lor, de a pune în evidență dirzenia, lirismul și umorul tradițional al gruzinilor: scenaristul Suliko Jghenti, cel care a scris „Tatăl soldatului”, regizorul Șota Managadze („Ultimul din Sabudar”, „Baladă hevsurâ”), interpreții principali Sofiko Ciaureli, Grigol Țitaișvili, M. Șevașidze, G. Cincinadze și ceilalți, indiferent de întinderea rolului.

Jghenti și Managadze reiau în „Căldura miinilor tale” un procedeu care le stă la inimă: prin intermediul destinului individuale, reflectarea destinului unui întreg popor. Acțiunea filmului nu iese nici o clipă din perimetrul micului sat gruzin, anonim și pierdut în munți. Dar evenimentele care zgu-

bolul, poetic și exact, al Sidoniei este ulciorul, pe care mereu îl umple, fiindcă ea, femeia, trebuie să-l țină veșnic plin cu apa vie a vieții. De altfel nici simbolul lui Iason nu e mai puțin frumos: leagănul. Cu miinile lui puternice cu care ar putea sfărâma piatra, el cioplește gingașe leagăne de copil. Întru eternizarea vieții în acea jumătate de secol în care a fost timp pentru două războaie mondiale și unul civil.

Extraordinare, dialogurile celor doi soți! De un extrem laconism, ca între doi oameni care s-au deprins să se înțeleagă dintr-un cuvânt, dintr-o privire, care au trăit într-o strânsă comuniune tăcută, uniți în greaua existență de țărani, în grija pentru casă, pentru copii. Din aceste fragmente se încheagă tema țării populului, a forței și măreției lui spirituale, a bărbăției cu care întimpină necazurile, moartea, fără să-și piardă firea și chiar umorul. Pregătindu-se să plece „dincolo”, Iason îi cere Sidoniei să-l spele numai ea: „Știi cum simt muierele, își viră nasul peste tot!”.

Umorele gruzin, savuros ca mirodeniile lor tari, condimentează, de altfel, tot filmul, deschizând supapele în momente dramatice. El concurează întru relaxare elementele pitorești ale obiceiurilor gruzine — colindele, cîntecele bărbătești, talentul de a petrece, de a fi nu numai gazdă ci și musafir, plăcerea de a schimba o vorbă și de a se asculta vorbind, ritualul savant — amestec de solemnitate și de haz — al meselor, celebrele lor toasturi.

Acestor oameni, cineaștii le închină căldura inimilor lor de cetățeni și a miinilor lor de artiști.

Iulia Scutaru

Sofiko Ciaureli, între 17 și 70 de ani

dute lumea din temelii ajung pînă acolo, se amestecă în existența patriarhală a locuitorilor lui, hotărîndu-le soarta. Cum frumos spune Sidonia, eroina filmului, toată istoria a trecut prin ograda casei lor; o istorie lungă și grea de o jumătate de secol, în care au încăput două războaie mondiale și un război civil.

Filmul se structurează în jurul celor două figuri centrale, Sidonia și Iason (în admirabila interpretare a duetului actoricesc Sofiko Ciaureli și Grigol Țitaișvili), care trăiesc pe ecran o viață lungă, de la tinerețea abia ieșită din adolescență pînă la bătrînețe. O viață de armonie, de răbdare și de evident matriarhat: greul cade pe umerii femeii, răspunderea marilor momente îi revine tot ei. Nu numai pentru că filmul se vrea o cinstire a femeii, a mamei (poate ca o replică la „Tatăl soldatului”), ci și pentru că, încă o dată, destinul individual îl reflectă pe cel colectiv: în epoca aceea bărbății puteau fi eroi, dar povara traiului cotidian femeile o purtau. De aceea, sim-

arta
a arta arta
arta arta arta
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta arta

TEATRU

Doi oameni ai focului

La Teatrul de Artă din Moscova a avut loc premiera piesei „Oțelarii” de Ghennadi Bokarev, în regia lui Oleg Efremov. Dăm cuvîntul interpreților celor două roluri principale ale piesei, actorii Evgheni Evstigneev (Hromov) și Viaceslav Rașvetaev (Lagutin).

Evgheni Evstigneev:

— Este primul rol de muncitor din cariera mea artistică. Piotr Hromov, cum se numește eroul meu, este oțelar, un om al focului. Un om integru, care trăiește în respectul solidarității, al onoarei, al conștiinței muncitorești.

Caracterul lui Hromov este evidențiat în piesă prin intermediul conflictului cu Lagutin. Lagutin și Hromov sînt membri ai aceleiași brigăzi, prieteni și iubesc aceeași femeie. Dar au concepții diferite asupra vieții. Cînd în brigadă apare o „stare excepțională”, cînd se constată că planul se îndeplinește în dauna calității oțelului, cei doi prieteni se situează pe poziții diferite.

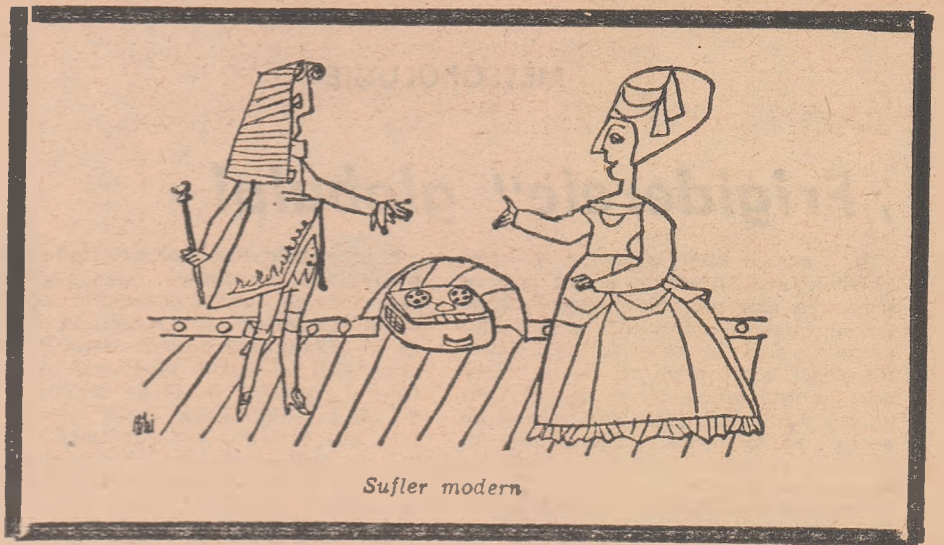
Lagutin este intransigent. În timp ce Hromov vedește înțelepciune și calm. Fiindcă el știe că îndeplinirea planului nu înseamnă numai cifre, ci și oameni în carne și oase, cu nevoile și interesele lor.

În felul acesta pe scenă se ciocnesc două concepții despre adevăr. Piesa, spectacolul nu rezolvă problema, ci numai o propune. Plecînd de la teatru, oamenii au a medita la relațiile dintre individ și colectiv, viață și epocă.

Viaceslav Rașvetaev:

— Cel mai greu lucru în rolul lui Viktor Lagutin este condiția lui de om obișnuit și faptul că la baza caracterului său stă bunătatea. Dar pe scenă nu poate fi jucată o bunătate abstractă. Or, misiunea artei este tocmai aceasta. Din bunătate decurg cîntea, îndrăzneala. Eroul meu este o personalitate. În numele dreptății supreme Lagutin ar fi în stare de orice. El vrea să-i ajute pe oameni imediat, pe loc. Este un „absolutist”.

Întrînd în conflict cu propria-i brigadă, Lagutin se gîndește numai la

Sufer modern

muncă, uitînd complet de oameni — adică esențialul.

Spectacolul nostru evită didacticismul. El nu face decît să dezvăluie condițiile complexe, de permanentă tensiune ale lumii moderne și cerința de bază a societății noastre — a-ți fi credincios ție însuși, noțiunii de cinste și onoare și a-i sluji pe oameni din toată inima.

INTERVIU

Fellini: Roma n-a fost a mea nici o clipă

— De ce ați făcut filmul „Roma”?

— Mulți mă întrebă. Chiar așa, de ce am făcut filmul „Roma”?

Nu-mi place să călătoresc. Iar filmele care mi se propun mă obligă la călătorii lungi și îndepărtate. Televiziunea americană, de exemplu, mi-a făcut o ofertă foarte ispititoare: să plec în Tibet, India și Brazilia pentru a studia obiceiurile religioase și magia. Am acceptat, deși știam foarte bine că n-am să fac niciodată acest voiaj. Căci îngerarele mele favorite se mîngînesc la triumful Roma — Ostia — Viterbo. Aici mă simt realmente bine și de aceea aș putea răspunde așa: am făcut filmul despre Roma fiindcă locuiesc la Roma și îmi place acest oraș.

Dar mai există și un alt motiv: la scurt timp după „Dolce vita”, a apărut la Roma o adevărată modă a filmelor despre locuri și călătorii exotice. Dintr-un sentiment de protest și din

Încă o dată despre Roma?...

convingere intimă am declarat atunci că pentru a descoperi neobișnuitul, enigmaticul, bizarul nu e obligatoriu să pleci în țări cit mai îndepărtate și necunoscute.

De atunci am început să mă gîndesc la o modalitate de a prezenta Roma văzută parcă cu ochii unui străin, un oraș apropiat și în același timp îndepărtat și straniu ca o altă planetă. Așa s-a născut, aproape fără să-mi dau seama, planul filmului.

— Răspunde el într-un totu intenționar dumneavoastră?

— Să fiu sincer, nu știu. Nu sînt capabil să-mi judec propriile lucrări, nu le văd așa cum le vede spectatorul. Mai precis, nu le văd deloc. După terminarea unui film, el încetează să mai existe pentru mine. Mi-am făcut treaba, acum de film depinde dacă va aduce spectatori în sală, dacă va plă-

cea. Mi se pare o lipsă de modestie să mă duc să controlez ce impresie face. De fapt filmul începe să-mi scape din mînă mai devreme, încă în timpul turnărilor...

— Fiindcă ați ajuns aici, vreți să schițați în câteva cuvinte drumul pe care îl parcurge un film de la idee la operă finită?

— Viața filmului începe în imaginație. La început există un număr de imagini care se nasc în inchipuirea mea, în cursul discuțiilor cu colaboratorii — niște imagini cam nebuloase, dar pasionante, obsesive. Urmează etapa a doua: scenariul. Filmul este fixat pe hîrtie și încetează să mai fie ce a fost. Spus, ordonat în cuvinte, devine prizonierul lor. Cuvintele au o forță de expresie proprie. Etapa a treia: pregătirile de filmare. Ceea ce ai gîndit, ai imaginat inițial începe să se deosebească tot mai mult de ceea ce pornești să realizezi: figurile, costumele, faptele se aprofundă parcă într-o magmă difuză, din care pot să reapară sub o formă complet nouă.

După aceea vin filmările. În această fază, sub dictatura tehnicii, a eclera-jului, a camerei se naște o cu totul altă variantă a filmului. Este o etapă fermecată, aș spune, poate cea mai frumoasă, dar filmul continuă să se schimbe, ceea ce se observă cel mai bine a doua zi, cînd vezi materialul filmat.

În materialul filmat fondul sonor inițial este extraordinar — plin de zgomote, dispoziții, certuri și înjurături, glasuri de oameni care vorbesc în felurite limbi. Dar și imaginea nesonorizată este admirabilă: actorii mișcîndu-și buzele într-o liniște de mormînt...

Vine, în sfîrșit, rîndul postsincronizării, al muzicii. Filmul este ca un copil care crește sub ochii părinților: la început seamănă cu tatăl, apoi cu mama, iar după ce mai crește începe să semene cu bunicul...

După ce am terminat filmul despre Roma, m-a cuprins un sentiment straniu: înainte mi se părea că în filmele mele tema este epuizată, dusă de mine pînă la capăt. De data asta mi-e teamă că nici n-am abordat-o. Roma lipsește din filmul meu despre Roma. Observ cu uimire că Roma n-a fost a mea nici o clipă și de aceea tot mai vreau încă să fac un film despre Roma.

(După „Literaturnaia gazeta”)

REFLECTOR

Regizorul italian Giuliano Montaldo lucrează la un film despre Giordano Bruno, filosoful renescentist care s-a lăsat ars pe rug pentru convingerile sale. Rolul va fi interpretat de Gian Maria Volonte.

Jean-Paul Belmondo, Carla Gravina și Charles Denner sînt interpreții noului film a lui Philippe Labro: „Moștenitorul”, care face portretul unui mare manager.

Descoperitorul teoriei stresului care i-a adus Premiul Nobel, savantul Janos Selye, azi director al Universității din Montreal, este croul unui film documentar. În fața camerei minuite de regizoarea maghiară Judit Vass, el vorbește despre cărțile sale „Viața noastră și stresul”, „De la vis la descoperire” și „In vivo” (cum sună și titlul filmului).

tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica

FIZIOLOGIE

Detectorul de greșeli

Ce mecanism cerebral are grijă ca omul să nu comită erori în acțiunile sale și să-și orienteze, chiar și inconștient, organismul spre un regim de sănătate? Specialiștii în materie au stabilit că această dificilă misiune este asumată de un grup de celule cu funcție specială, un fel de detector de greșeli.

Fiecare om are, se știe, o experiență de viață, are fixate în memorie modele după care se „ghidează” în activitatea sa. În tot cursul vieții detectorul compară noțiuni, idei, situații etc. transmite erorile descoperite creierului care, la rîndul lui, își acordă activitatea în conformitate cu aceste constatări.

Așadar, detectorul are o funcție extrem de importantă. Cu toate acestea oamenii simt uneori nevoia să-l decupleze, să-l oblige să tacă. Este un sentiment care îi încearcă, de pildă, pe inventatorii în momentele de inspirație. Iată ce spunea despre această necesitate celebrul constructor de avioane sovietic A. N. Tupolev:

„Uneori stau zile întregi aplecat asupra schițelor, modelelor fără să-mi vină ideea salvatoare... Atunci abandonez deliberat lucrul pentru a-l putea aborda apoi dintr-un alt unghi”.

Constructorul se îndepărta așadar conștient de imaginile existente în memoria sa cu care detectorul de greșeli comparase pînă atunci ideile noi, nesupuse standardelor.

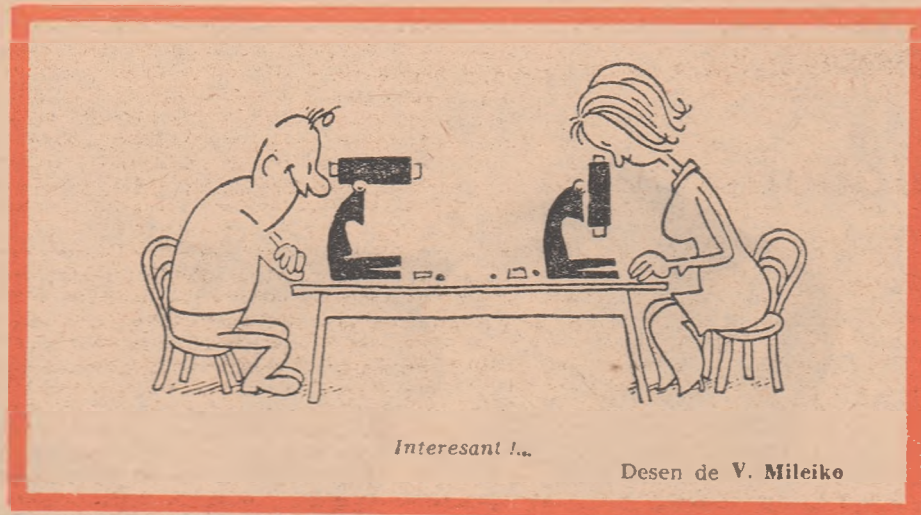
Aceasta nu înseamnă totuși că cei care se consideră total debransați în creația lor și-au înfrînt sută-n sută detectorul de erori. Ei n-au făcut decît să-l transfere în universul exterior.

Cînd însă detectorul este realmente total decuplat, cînd omul nu se poate privi din exterior, el nu mai este geniu, ci nebun, un alienat mental în adevăratul sens al cuvîntului.

MARILE PROBLEME ALE SECOLULUI

Aventura modernă a energiei

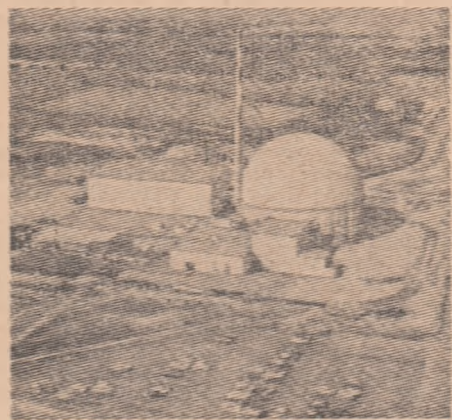
Spre deosebire de lemn, apă sau alimente care, cu o planificare corectă, pot fi reînnoite și făcute să dureze la infinit, combustibilii fosili o dată epui-

zați nu se mai refac în timp util. Or, aceste resurse energetice esențiale au început să fie consumate într-un ritm din ce în ce mai rapid. Astfel, o statistică întocmită în anul 1968 a arătat că jumătate din petrolul folosit de om în tot cursul istoriei fusese extras în ultimii 12 ani. Aceeași situație este cu toți combustibilii fosili: cea mai mare cantitate a fost consumată în ultimul sfert de veac. Pe de altă parte, nu trebuie pierdut din vedere că pentru a se forma, prin procese geologice, acești combustibili au nevoie de circa 600 milioane de ani. Conform unor previziuni recente, zăcămintele de ștei cunoscute, împreună cu cele nedescoperite încă, nu ar mai putea acoperi necesarul mondial decît încă 70-80 de ani.

Fără de situația expusă, ce resurse de energie ar putea prelua ștabela? Energia hidroelectrică ar fi în măsură să înlocuiască pe aceea a combustibililor fosili, dar ea nu este repartizată uniform. Există chiar vaste regiuni de pe glob în care lipsește cu desăvîrșire. În plus, sedimentele sîrșesc prin a împotmoli digurile și rezervoarele.

Cu totul altfel se prezintă din acest punct de vedere situația mării, care

In ciuda inconvenientelor care pot fi invocate, viitorul va fi totuși al energiei atomice

ar putea genera electricitate în centrale impunătoare, fără a da naștere la deșeuri nocive și fără a tulbura echilibrul ecologic al mediului. Din păcate, însă, există prea puține locuri unde mările sînt destul de puternice spre a justifica instalarea de centrale.

Cel mai indicat înlocuitor al combustibililor „finiți” pare să fie energia solară, care se găsește în cantități incalculabile și se reînnoiește mereu. Dar, din păcate, cu tehnica actuală, utilizarea ei reclamă suprafețe mari de teren pentru utilizajul schimbător de căldură și nu poate asigura continuitatea producției. De aceea ea abia a început să servească la încălzitul locuințelor, condiționarea aerului și gătit.

Cele de mai sus explică de ce, pînă la găsirea unor modalități practice de exploatare pe scară largă a energiei solare, energia nucleară este menită să înlocuiască o mare parte din combustibilii fosili. De aceea, se prevede că, pe la mijlocul secolului viitor, ea va deține înfrîntarea. Evident, nici rezervele de uraniu nu sînt prea mari și în momentul de față se lucrează intens la realizarea de reactoare regeneratoare, numite așa deoarece produc mai mult combustibil decît consumă, transformînd o mare parte din uraniul nefisionabil U-238 în plutoniu fisionabil Pu-239, și anume în proporție de 14 atomi produși față de 10 consumați. Acest tip de reactoare ar putea probabil satisface nevoile energetice timp de secole. Cu toate acestea, pentru ca omenirea să dispună de energie nucleară milenii de-a rîndul, cercetătorii vor să realizeze fuziunea hidrogenului cu heliul. Din 30 de kilometri cubi de apă, această reacție ar furniza o cantitate de energie egală cu cea cuprinsă în rezervele inițiale de combustibilii fosili.

Dar centralele nucleare ridică probleme de poluare a mediului care fac ca uneori să fie privite cu oarecare re-

zerve. În primul rînd produc foarte multă căldură: cu aproape 40 la sută mai mult pe kilowatul de electricitate decît centralele moderne cu combustibili fosili. Cel mai simplu mod de a scăpa de ea este de a o transfera apoi reci pompate dintr-un riu sau lac. Tocmai de aceea centralele nucleare sînt amplasate lângă ape. Dar evacuarea apei calde în riuri sau lacuri are influențe ecologice nefaste, întrucît reduce conținutul de oxigen necesar nu numai viețuitoarelor acvatice, ci și autoperurării apei. Căldura mai poate favoriza creșterea algelor, care consumă oxigenul rămas. De asemenea activează descompunerea resturilor organice. Rezultatul final: o apă cu aspect și miros urite, în care nu mai trăiește nimic, cu excepția bacteriilor. Din fericire, lucrurile nu au ajuns nicăieri atît de departe. Chiar acolo unde peștii morți au sugerat la un moment dat un dezastru, pînă la urmă echilibrul ecologic s-a restabilit, eventual cu alte specii de pești și alte organisme.

O alternativă la care se face tot mai mult apel este răcirea apei. Apa caldă este pompată în virful turnurilor și lăsată să se prelingă pe un grătar prin care se suflă aer. O parte din apă se evaporă și răcește restul. Numai că acest sistem consumă apă și unele riuri au prea puțină. De aceea unii specialiști preconizează instalarea centralelor nucleare pe insule artificiale în largul mării.

Specialiștii se ocupă însă cel mai intens de eliminarea riscului poluării radioactive. Cam o dată pe an o centrală nucleară își încetează activitatea pentru a se reproviziona cu combustibil. Barele de uraniu consumate sînt scoase din reactoare și regenerate. Din acest proces rezultă, pe de o parte, plutoniu și uraniu-235 reutilizabili, și pe de altă parte, un material cu care nu se mai poate face nimic, dar care este foarte radioactiv. Acesta este cel care a dat naștere la valuri de proteste în Statele Unite atunci cînd nu a fost depozitat cum se cuvine. Se pare că s-a și renunțat la evacuarea lui în mare, din cauza pericolului de spargere a containerelelor.

Problema deșeurilor va dispărea de altfel o dată cu apariția reactorului cu fuziune, după cum se credea, peste 15-20 de ani. Acesta va furniza energie ieftină („combustibilul” fiind apa de mare), curată (tritiul va fi singurul element radioactiv produs în cursul reacției) și neprimejdioasă (reacția se oprește de îndată ce temperatura scade puțin). Pe deasupra, el va rezolva și alte probleme, cum este aceea a deșeurilor menajere, care îi vor servi și ele drept „combustibil”.

ZOOLOGIE

„Metamorfozele” animalelor captive

Zoologii au remarcat de multă vreme modificările care se produc în comportamentul animalelor aflate în captivitate. Cu toate acestea, cercetarea cauzelor care le dau naștere și găsirea unor remedii n-au început să fie studiate decît relativ recent. Aceste cercetări s-au soldat cu o sumă de rezultate interesante, dar mai rămîn încă multe de aflat căci, e evident, omul continuă și acum să-și facă destule idei false despre comportamentul animalelor, despre ceea ce înseamnă el, ce semnificații are.

Un factor de mare importanță în viața animalelor este alimentația. Multă vreme oamenii, specialiști sau profani, au pus anumite comportamente în seama captivității, considerîndu-le ca o

reacție de claustrofobie. Se credea că ar fi vorba de un traumatism provocat de captură și urmat de unul durabil, manifestat prin trei stări succesive: excitație violentă, stupoare, apoi greva foamei. Dar iată că încep să se facă auzite glasuri, tot mai numeroase, care afirmă că nu viața în cuscă e inconfortabilă, ci că de vină este necunoașterea funcțiilor fundamentale ale animalelor, dintre care principala este alimentația. Pentru ca animalul captiv să devină „fericit”, trebuie să i se ofere o hrană variată și apropiată de cea pe care și-o procura în natură. Pițigoiu — pasăre acum protejată pentru calitățile ei insectivore — care în natură este o făptură pașnică, devine, de pildă, în volieră, ucigașă și atacă capul altor păsări din jur. La început s-a crezut că este vorba de o rebeliune împotriva captivității și că din această cauză pasărea devine din insectivoră ornitorovă. Observații recente au arătat, însă, că rația de insecte oferită pițigoifului era insuficientă și că, dacă i se dau cantități îndestulătoare dintr-o substanță existentă nu numai în insecte, ci și în creierul păsărilor, el încetează masacrul redevenind pașnic.

În ultimul timp veterinarii dieteticieni au început de aceea să stabilească meniurile de bază, capriciile și alimentele preferate, să cunoască necesitățile indispensabile pentru un echilibru judicios al regimului alimentar al faunei captive, orientîndu-se după aspectul dentiției și structura stomacului, care definesc imediat tipul de animal: ierbivor, carnivor sau omnivor. Astfel, dacă meniul girafei indică acum întîșorul de grădină, lucrul nu este întîșplător: în natură ea se hrănește și cu

— Biata maimuță — își spun vizitatorii — se plictisește! Realitatea este însă alta.

mici plante din familia cruciferelor care cresc în pădurile africane și sînt utile sănătății. Ele nu pot fi oferite în parcurile zoologice, dar pot fi înlocuite de întîșor, și el un crucifer și un admirabil surrogat. După cum din porția elanilor nu mai este omisă scoarța de salcie uscată sau din cea a renilor un supliment de licheni.

Extrem de importante sînt și înțelegerea corectă și respectarea tradițiilor instinctive ale animalelor. Astfel, o mică vulpe a nisipurilor este o excelentă scormonitoare. Multă vreme reflexul de a scormoni solul a fost atribuit căutării hranei: rozătoare, reptile mici. Deci, în captivitate, unde hrana îi este oferită; ar trebui să-și schimbe comportamentul. Dar lucrul nu se întîmplă. Deși hrănită abundent și născută în captivitate, mica făptură simte nevoia să scormonească. Reflexul face parte din viața ei, deși gestul nu mai are nici o rațiune practică.

Obșnuinții parcurilor zoologice pot observa deseori cu uimire unele animale captive repetînd aceeași mișcare stereotipă, de pildă urși sau elefanți clătînd într-una capul și tropăind pe loc. Acest comportament nu se datorește plictisului, lipsei de ocupație, cum s-a crezut la început, ci unei tentative, zadarnice, de a găsi o ieșire. Dorind să se apropie de îngrijitorul care-i aduce hrana sau să se depărteze de o persoană sau de un animal din vecinătate de care se teme, animalul se vede la început împiedicat de gratii sau de un zid. Suferînd în felul acesta o constrîngere, el nu poate sta liniștit. Dar, cu înțetul, în loc să mai pășască de-a lungul grilajului, ursul care a căutat o ieșire are tendința să scurteze drumul și nu mai face decît cîțiva pași la stînga și la dreapta, sîrșind prin a reduce acest gen de manevră pînă la punctul cînd el nu mai îmbracă decît un caracter „simbolic”. Mișcările anormale care, la prima vedere, par lipsite de sens, constituie un semnal de alarmă important care, la animalele captive, permite să se constate anumite necesități biologice și psihice. În cazul urșilor și elefanților e vorba de necesitatea de a se afla în altă parte, urmată de neputința de a o face, problema a cărei rezolvare se află acum în atenția specialiștilor.

Poșta medicului

DOBOȘ GRIGORE — Reșița: Ne pare rău, dar nu vă putem comunica adresa care vă interesează. La persoane în vîrstă, degenerescența maculară se asociază cu un grad variabil de scădere a acuității vizuale, ca urmare, se pare, a unor modificări degenerative în vasele capilare ale țesuturilor retiniene. Pe baza acestei teorii vasculare, s-au preconizat, singure sau asociate, vasodilatatoare generale și locale, anticoagulante de tip Dicumarol sau Heparină în doze moderate, timp îndelungat, vitaminoterapie intensivă și în doze mari cu: vitaminele A, D și E, corticoterapie (ACTH și hidrocortizon), hormon melanoform (intermedină), în fine extracte tiroidiene și hipofizare. Unele rezultate încurajatoare s-au obținut prin ședințe de iluminare, 2 pe zi, timp de 10 zile, realizate cu adaptometrul Goldmann-Weekers.

MERCEA GAVRIL — București: Percepția culorilor este o funcție a conurilor retiniene din ochi. Tulburările simțului de culoare pot fi congenitale sau dobândite, în acest din urmă caz fiind vorba de diferite maladii ale retinei sau nervului optic (nevrite). Pierderea parțială a capacității de a deosebi concentrația culorilor (în special culorile mai estompate) s-ar putea deci datorita unei nedezvoltări a conurilor retiniene, care sînt aparatele de percepție ale ochiului pentru culori, fenomen congenital și iremediabil. Din fericire „orbii de culoare” nu sînt împiedicați decît în unele activități subsidiare, cu excepția acelor profesii, printre care și aceea de șofer, unde de exacta recunoaștere a semnelor colorate depinde viața multor oameni.

ARIEL — București: M. N. — Iasi: Cicatricele vicioase (cheloide) se tratează prin infiltrații intralezionale ori ionizări la 5-7 zile interval, cu Tilase, fiole a 150 u. i. ori cu Hidrocortizon în amestec cu Xilină sau Procaină 2%. În caz de eșec, se poate recurge la procedee fizioterapice: crioterapie (zăpadă carbonică) sub presiune puternică și durată lungă, asociată infiltrațiilor, ori extirpare chirurgicală, aplicîndu-se imediat pe locul operat tratament cu radii.

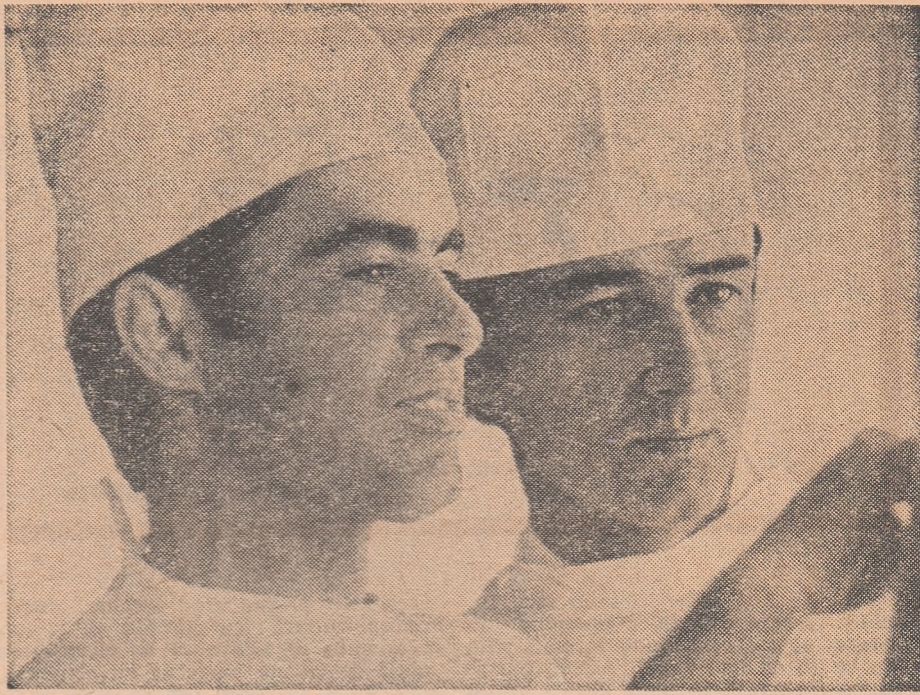
ELIZA TOPORAȘI — București: Împotriva călcîielor crăpate, keratodermie plantară de cauză necunoscută (se presupune o hipovitaminoză A), medicația specifică o constituie vitamina A palmitat, în cure de 30-45 zile și în doze mari, 100 000-300 000 u.i./zi, vitamina B₁₂, 1000 gamma/zi, în cure de 30 de zile, asociate cu vitamina C₂₀₀ 5 cpr./zi, Folcisteină U, o fiolă la 2 zile, în serii de 15 fiole, trei serii continue, Prednison 20 mg/zi, în cure de 20-30 de zile. Local: badijonări cu Rp. Acid salicilic 12 g, acid lactic 6 g, aplicată după o prealabilă baie călduță cu permanganat de sodiu în concentrație slabă. Se poate apoi aplica un unguent cu corticoizi: Cornemin, Locacorten sau Synalar. Bune rezultate dă și roentgenterapia superficială.

OUȘOR VASILICA — Com. Botoroaga, Jud. Telcorman: În stările de oboseală cu somnolență: Aslavit, o fiolă la două zile, serii de 12-15 fiole, 3-4 serii pe an, Folcisteină U, o fiolă la două zile, cure de 30-45 zile, Meclofenoxat, 6-7 cpr./zi (sau Benzedrin, 2-3 cpr./zi, dimineața și la prînz), Lectină vegetală, 3 linguri de sirop/zi.

ȘUȘNEA NICULINA — București: Crampa profesională (crampa scriitorului), contractură dureroasă a degetelor mîinii drepte, care nu intervine decît în momentul executării unor anumite mișcări, se întîlneste și la alte profesii: frizeri, telegrafisti, croitori și, firește, la dactilografe. Bolnavii pot scrie cu mîna stîngă normal, ceea ce în unele cazuri împune reeducarea motorie a dreptacilor pentru utilizarea mîinii stîngi. La baza mecanismului fiziopatologic al crampii scriitorului se află o perturbare extrapiramidală (de aceea uneori medicamentele care se administrează în boala lui Parkinson — Romparkin, Larodopa, Vyregit pot da rezultate pozitive). După un repaus prelungit, veți încerca reluarea ocupației, dar treptat, evitîndu-se oboseala. Puteți încerca calmante (Diazepam, Hidroxizin, Clordelazin), precum și un tratament fizioterapic constînd în ușoare galvanizări sau faradizări ale mușchilor de partea membrului opus, adică mușchii simetrici cu cei care intră în crampă la membrul bolnav. În unele cazuri au dat rezultate și novocainizările nervului radial.

ARDELEFANU I. — Lipova, Jud. Arad: Este vorba deci de o sterilitate cauzată nu de o tulburare a funcției endocrine testiculare, ci de o afectare a spermato-genesei, în urma, posibil, a unei orbite bilaterale din tinerețe (oreion, gonococie) sau a unui așa numit sindrom Klinefelter (insuficiență seminală). Tratamentul, de lungă durată se face cu hormoni androgeni și cu gonadostimuline, sub control medical.

T. N. — Vulcan, Jud. Hunedoara: Da, credem că sînt aște bucale a căror cauză este probabil virotică. Ca tratament general: Tetracilină, 3 g/zi asociată cu Sulfametin, 2 cpr. în prima zi, apoi 1 cpr./zi; Prednison 20-30 mg/zi, vitamina C₂₀₀ în doze mari, 5-10 cpr./zi. Local, a-fingeri de citeva ori pe zi cu clorură de zinc, acid tricloroacetic 20% sau acid lactic 10% asociat cu sugerea unui comprimat de Levomepromazin. Se pot face și gargarisme cu soluție slabă de Rivanol 1/2 000 în infuzie de camomila.

Consult in doi

Foto: (A.P.N.)

PLEBISCIT PENTRU SĂNĂTATE

Încă o dată: nu, fumatului!

Cînd, acum aproape cinci sute de ani, Fernando Cortez și „conchistadorii” spanioli au debarcat pe continentul american, ei au fost nespuse demirați cînd au văzut populația peninsulei Yukatan din Mexic scoțînd fum pe gură și pe nas, dintr-un fel de „rului” de culoare gălbui-închis, uneori aproape negru din care „sugeau” de zor. Credința în spirite, în vraci și în tot felul de rituri păgîne dăinuia încă. Catolicii fervenți — deci dușmanii declarați ai vrăjitoriei — conchistadorii au crezut că scoaterea de fum pe nas și pe gură face parte din cine știe ce ritual magic. Cu timpul însă, au încercat și ei — și pînă la urmă au și adoptat — fumatul. Iar cînd s-au întors în patrie cu galioane încărcate cu aur, pietre prețioase și alte bunuri jefuite de la băștinași, au adus cu dinșii nu numai frunze uscate de tutun, ci și semințe pentru cultivarea acestuia.

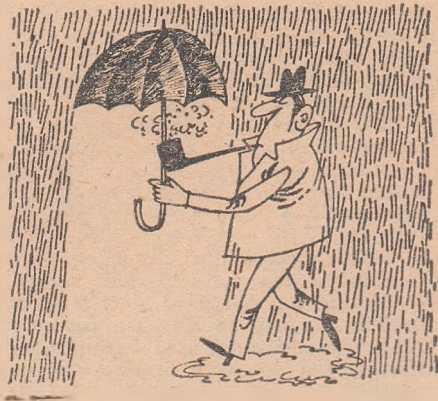
În scurt timp, fumatul a devenit un obicei practicat de toți curtenii și apropiații Curții regale spaniole și portugheze, singurii care își îngăduiau pe atunci acest „lux”. Din Peninsula Iberică, năravul fumatului a pătruns destul de repede și în Franța, unde a fost adus Catherinei de Medicis de către ambasadorul ei în Portugalia, anume Jean Nicot. Dacă nu pentru alte merite, numele lui Nicot a fost eternizat astfel prin denumirea dată substanței conținute în tutun, atît de cunoscuta **nicotină**. Din punct de vedere chimic, nicotina este un alcaloid care, în doze mici, poate produce o ușoară euforie (bună dispoziție) și atenuează foamea, oboseala, fiind chiar un excitant psihic. Dacă pătrunde, însă, în organism în doze masive, acest alcaloid este o puternică și violentă otrăvă, care poate duce la intoxicații grave și la accesele de astm tabagic atît de temute. Așa cum au arătat experiențele pe animale, un singur gram de nicotină poate ucide un bou.

De la începutul secolului nostru a luat naștere o industrie care a crescut într-un ritm uluitor: industria țigaretelor și țigărilor de foi. De unde înainte vreme țigaretile trebuiau răsucite cu mîna, folosind în acest scop foite — celebrele „foite Job” — au început să apară mașini tot mai perfecționate pentru confecționarea țigaretelor. Iar o dată cu acest progres industrial, consumul tutunului a făcut și el pași gigantici. Din spirit de imitație, cel puțin la început, fiind considerat ca un simbol al bărbăției pentru băieți, un simbol al independenței, și „egalității în drepturi” pentru fete, fumatul a fost adoptat și de mulți tineri de ambele sexe.

În același timp, însă, lumea medicală a început să fie alarmată de numărul mereu crescînd de cancere ale plămînilor. Cercetări minuțioase au dus la concluzia certă că tutunul este un factor cancerigen, în special în apariția cancerului pulmonar. Principiul cancerigen nu este nicotina, ci se află în produșii de ardere ai tutunu-

lui, mai ales în gudronul sau în arsenicul prezent în fumul țigaretelor. Acești produși seamănă din punct de vedere chimic cu **hidrocarburile benzopirenice**, recunoscute ca producătoare de cancer. În 100 de țigări există 1 microgram de benzopiren, doză prea mică pentru a genera cancerul, dar care, acumulîndu-se lent în cursul anilor, poate — prin însumare — provoca apariția necruțătoarei boli.

Cum foarte mulți fumători pasionați nu găsesc voința necesară pentru a se dezbăra de această toxicomanie, de a cărei nocivitate s-au convins ei înșiși, se fac cercetări asidue pentru prepararea unor produse farmaceutice care să ajute tabagicului să abandoneze țigările. S-a imaginat, astfel, o întreagă serie de substanțe medicamentoase care, o dată introduse în stomac, provoacă grețuri și vărsături după prepararea unor produse farmaceutice care să ajute tabagicului să abandoneze țigările. S-a imaginat, astfel, o întreagă serie de substanțe medicamentoase care, o dată introduse în stomac, provoacă grețuri și vărsături după prepararea unor produse farmaceutice care să ajute tabagicului să abandoneze țigările. S-a imaginat, astfel, o întreagă serie de substanțe medicamentoase care, o dată introduse în stomac, provoacă grețuri și vărsături după prepararea unor produse farmaceutice care să ajute tabagicului să abandoneze țigările.

orele 17-20. Alcaloid analog nicotinel, lobelina introdusă în organism ar îndepărta prin înlocuire fenomenul „foamei” de nicotină.

Cea mai recentă „inovație” este a unei fabrici elvețiene care produce un fel de mastic, asemănător celui mestecat de copii, avînd gust de tutun. Experimentarea lui a dat rezultate în 50% din cazuri, consumatorii acestui mastic cu gust de tutun, dar fără urmă de nicotină și gudroane, renunțînd la fumat — cel puțin așa afirmă reclamele fabricii producătoare.

esculap
esculap esculap
sculap esculap escula
lap esculap esculap est
esculap esculap esculap
sculap esculap esculap escu
sp esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

Așadar, în special tineretul trebuie să privească cu seriozitatea cuvenită pericolul cancerului, ca urmare a fumatului. Pe baza unor anchete medicale rigurose făcute la tineri fumători — fete și băieți — la Universitatea Yale și la mai multe licee din localitatea New Haven (Statele Unite), rapoartele medicilor au subliniat „tendința clară de scădere a potențialului funcțional al plămînilor la fumători, leziunile fiind cu atît mai evidente cu cît cel examinat a fumat mai mult”.

Iată motivul pentru care, cu toată hotărîrea, să spunem: nu, fumatului!

NOUTĂȚI

Trebuie tratată hipertensiunea?

În toată lumea sînt foarte mulți bolnavi de hipertensiune arterială, dar nu în toate cazurile medicii pot stabili cu precizie natura maladiei. În ultimul timp, cercetătorii au constatat că sînt hipertensivi care pot suporta boala chiar fără să urmeze un anumit tratament. Constatarea a fost făcută de specialiști de la Centrul Medical Presbyterian Columbia din New York, care, timp de mai mulți ani, au studiat cîteva sute de cazuri. Concluziile lor, aflate încă în stadiul de ipoteză, se bazează pe dozajul reninei, o enzimă produsă de rinichi. În cazul acestor hipertensivi s-a constatat că nici unul din ei nu a făcut infarct miocardic, nici hemoragii cerebrale, trăind pînă la adînci bătrîneti.

Un fapt curios este acela că în mediul rural numărul hipertensivilor este mai mare decît la oraș. În afara hipertensivilor așa-numiți „esențiali”, cărorora nu li se pot stabili cauzele bolii (ei formînd majoritatea cazurilor), ceilalți o datorează unor afecțiuni renale, unei anomalii vasculare, tulburări neurologice, intoxicații cu plumb etc. Mecanismul hipertensiunii esențiale n-a putut fi stabilit pînă acum cu precizie; ceea ce se știe este doar că ea apare prin creșterea rezistenței pereților arteriali. Se pare că faptul se datorează acțiunii sistemului simpatic, unui defect în contractia arterelor ori, mai probabil, unui factor hipertensiv care circula în sînge. Sistemul nervos simpatic intră în joc atunci cînd este excitat, ca de pildă în cazul unei emoții. E adevărat că în hipertensiunea esențială stratul muscular al arterelor este hipertrofiat. În schimb s-a constatat prezența celui agent hipertensiv care circula în sînge, numit renină, și care constituie factorul determinant al bolii hipertensive.

După constatările comunicate de cercetătorii de la Centrul Medical Columbia, hipertensiivii esențiali se împart în trei categorii: cei care au o cantitate mare de renină în sînge, cei cu o cantitate normală și cei cu o cantitate insuficientă. În 219 cazuri de hipertensivi cercetați timp de 10 ani, au suferit un atac cerebral sau o criză cardiacă 11% din cei cu o cantitate normală de renină și 14% din cei cu renină în cantitate mare. Nici un accident nu a fost însă înregistrat la 59 de hipertensivi cu renină scăzută. Ceea ce înseamnă că pe viitor — dacă ipoteza va fi verificată — bolnavii nu vor mai trebui să-și controleze în sînge nivelul colesterolului, ci numai pe acela al reninei.

SHRI LANKA

Drumul spre rai...

În „O mie și una de nopți“ există un pasaj în care Sindbad marinarul descrie entuziasmat califului Harun al-Rașid splendidele pietre prețioase pe care le descoperise într-o insulă cu vară veșnică. Din context reiese că e vorba de Ceylon (astăzi Republica Shri Lanka).

Intr-adevăr, Shri Lanka este celebră din vremuri imemorabile pentru pietrele-i prețioase. În antichitate era numită „Ratnadwipa“, adică „Țara pietrelor prețioase“. Într-un muzeu din New York se află celebrul safir „Steaua Indiei“, descoperit cîndva în Ceylon. Înainte de prelucrare piatra, de o uimitoare frumusețe, cîntărea 1200 carate. De altfel nu există în lume colecție renumită care să nu se mîndrească cu rubine, safire sau granate ceyloneze.

Pietrele prețioase mai sînt și acum o mare bogăție a țării. Și tot ca și odinioară cea mai mare parte este exportată dincolo de mări. Contrabandiștii

În ultimul timp guvernul combate cu mult succes contrabanda. La sfîrșitul anului 1971, a luat ființă o corporație de stat pentru a controla exportul pietrelor prețioase. Vinzarea acestora nu poate fi făcută decît prin intermediul corporației.

— În Shri Lanka au fost descoperite circa 40 de varietăți de pietre, neașteptate corporației. Mă refer în primul rînd la safirele noastre de diverse nuanțe, celebre în toată lumea. La granate, topaze, pietrele lunii, ochii de pisică etc. În materie de pietre prețioase nu ne întrec, cred, decît Brazilia... Corporația noastră intenționează să creeze un centru de cercetări științifice care să studieze minuțios structura geologică a țării și să contribuie la modernizarea minelor și la utilizarea atelierelor de tăiat și șlefuit pietre...

La întrebarea noastră asupra perspectivei extracției de pietre prețioase, P.G. Puschappuhamy ne-a spus:

În Shri Lanka, elefantul este deseori un ajutor neprețuit al omului

recurg și ei la orice mijloace spre a scoate clandestin din țară pietre prețioase. Anul trecut, hebdomadarul **Time** **Weekender** a relatat o întâmplare ieșită din comun. Niște contrabandiști au încercat să scoată din insulă safire într-un lot de homari vii care urmau să fie exportați în Franța, vîrînd pietrele în ochii crustaceelor. Încît dacă anual Shri Lanka exporta oficial pietre prețioase în valoare de circa 4 milioane de rupii, contrabandiștii realizau pînă nu de mult zeci sau chiar sute de milioane de rupii.

— Cred că aceste perspective sînt încurajatoare. Am prospectat noi zăcămintele. În felul acesta, Shri Lanka va dispune de pietre prețioase mult timp încă de aici înainte. Vom prelua în întregime controlul extracției. Vom trimite în toate regiunile reprezentanții corporației care vor înregistra pietrele extrase și vor supraveghea prelucrarea și vînzarea lor. Bogățiile trebuie să fie ale poporului și nu ale unui pumn de speculanți autohtoni și străini...

Era o zi de mai înăbușitoare. Deși mașina mergea cu mare viteză, înăuntru nu era totuși răcoare. Cînd deschideam geamul în mașină răzbăteau pale de vînt tipic „ceylonez“ — fierbinți și umede. Ce mult am fi dorit să stăm măcar cîteva minute într-o cameră cu aer condiționat!

Deodată, însă, în fața noastră s-a ivit, ca la atingerea unei baghete magice, o clădire lungă, cu trei etaje. Părea foarte albă pe fundalul unui covor de un verde întunecat, alcătuit din tufe de ceai care acopereau versantele colinelor abrupte din jur. Pe porțile de piatră ale clădirii se putea citi: „Fabrica de ceai Hakgalla“.

Ne-a leșit înainte un tînăr cu pielea smeadă. Era foarte comunicativ și vorbea bine englezește.

— La noi există proverbul: „Drumul spre rai trece printr-o ceașcă de ceai“. Știți, desigur, că se spune că insula noastră a fost raiul pămîntesc. Încît primul lucru pe care îl veți face aici va fi să gustați din „licoarea zeilor“ — a încheiat el vesel.

După cîteva minute sau, mai exact, după două cești de ceai rece, foarte gustos și înviorător, știam că Ramatham lucra la fabrică de cinci ani. Locuia acolo într-o mică baracă, singur, căci nu era căsătorit, iar părinții

lui trăiau în India. Deși avea numai 27 de ani, tînărul era locțiitorul administratorului.

În timpul vizitării fabricii am putut vedea săvîrșindu-se în fața noastră miracolul transformării frunzulițelor verzi, neaspectuoase, în cel mai bun ceai din lume. Procesul de fabricație e cam acesta: frunzulițele sînt mai întii răsucite în formă de țigară de niște mașini speciale, apoi sînt tăiate, trecute prin niște site, uscate și sortate.

În cursul călătoriei prin insulă am ținut neapărat să vizitez și Battikaloa, numită de pliantele turistice „Ținutul peștilor cîntători“. În fiecare noapte cu lună plină, exact la miezul nopții, spune o legendă, se aude cîntecul unor făpturi misterioase.

Ca să ajungem la Battikaloa a trebuit să străbat toată insula, de la apus la răsărit. La ora 12 noaptea, mă afluam cu niște pescari tami în mijlocul lagunei. La un moment dat barca s-a oprit și am auzit deslușit niște sunete care veneau din adînc. Lumina argintie a lunii, barca care se legăna pe valuri și „melodia subacvatică“ — toate laolaltă creau o atmosferă ireală, de basm.

Evident, în lagună nu există nici o făptură supranaturală. Sunetele sînt scoase de niște pești rarissimi, cu o structură deosebită a botului.

În frumoasa insulă tropicală există, de altfel, multe lucruri iesite din comun, care nu pot fi găsite în alte locuri. Dar exotismul este pentru turiști. Băștinășii își îndreaptă în special atenția spre noile fenomene ivite în ultimii ani în viața țării.

I. Vasilev,
M. Ozerov

VENEZUELA

Escală
la Caracas

Orașul Caracas, capitala Venezuelei, s-a aciuat ca un cuib de rîndunică uriasă pe muntele Avila acoperit cu păduri tropicale, la o altitudine de circa o mie de metri. Mulți filologi venezueleni afirmă că, în limba triburilor indiene care populează acele locuri, numele capitalei înseamnă „valea păsărilor cîntătoare“.

Marea Caraibilor, aflată la numai șaptesprezece kilometri depărtare de oraș, trimite asupra acestuia o briză răcoasă, palmieri și zvelți străjuiesc străzile drepte, iar străduțe înguste se pierd printre tufișuri umbroase de bambus sau se ațin pe lângă terenurile cu gazon ale cluburilor de golf. Deși ecuatorul se află la doi pași, la Caracas nu e obișnuita și înăbușitoare zăpușeală tropicală: de fapt acolo nu există anotimpuri. Tot anul domnește o căldură plăcută. De aceea, locuitorii Caracasului își numesc urbea „orașul primăverii eterne“.

Arhitectura și în general aspectul orașului pun în lumină caracteristicile a diverse epoci. Singurătatea somnolentă a masivelor vile coloniale, care amintesc de medievalele castele spaniole, și micile curți înconjurare de ziduri de piatră contrastează izbitor cu liniile drepte ale blocurilor de beton, aluminiu și sticlă care domină străzile. Pe coline, se îngrămădesc niște construcții subrede, încropite în grabă. Sînt cartierele săracilor — foști țărani ruinați din cauza activității rapace a monopolurilor. Străzile în terase care străbat orașul abia pot înghiți șuvoaiele de mașini, iar artera comercială **Savana grande** cu vitrine mari, luminoase și multicolore este luată cu asalt de pietoni.

La un moment dat tot acest zgomot plin de tensiune este înlocuit de freamătul egal al pieții centrale, care amintește de un pitoresc bazar orientat, unde meșteșugari talentați își oferă produsele muncii lor. Atenția vizitatorilor este imediat atrasă de picturile indiene de pe obiecte, de motivele desenelor inspirate din viața băștinășilor din selvă. Colectionarii pot cumpăra rarități arheologice, crocodili împăiați de diverse dimensiuni și chiar podoabe ale unor căpetenii indiene. E adevărat, însă, că nu mai există aproape deloc obiecte de preț lucrate din celebrele perle de pe insula Margarita. De altfel, aceste mărgăritare sînt acum mai mult de domeniul amintirii.

Am fost și eu în această oază au-

reolată de legendă din Marea Caraibilor. Cîndva insula a fost o puternică bază a conchistadorilor spanioli, care pregăteau acolo atacurile îndreptate împotriva băștinășilor din Venezuela și din alte țări. Spadele cu lama stîrbită și platoșele ruginite păstrate în vechea fortăreață poartă pe ele urme ale luptelor intestinale dintre invadatori.

Fundul mării din jurul insulei Margarita ascundea imense rezerve de perle, pe care le dăruia generos indienilor pentru podoabe. Dar, în cîteva decenii, conchistadorii au jefuit podoabele mării, bușind cu ele calele corăbiilor și expediindu-le în Spania. Acum, în patria perlelor, produsele lucrate din ele se vînd la prețuri de import. Ele împodobesc vitrinele magazinelor de lux, iar insula începe să trăiască din industria turismului.

În orice librărie din Caracas călătorului i se oferă imediat vreo duzină de pliante turistice. Vizitatorilor bogăți li se recomandă hoteluri și restaurante de lux, plaje splendide și iahturi moderne de închiriat. Locurile venerate de venezueleni sînt mai puțin laudate. Dar o plimbare mai lungă prin Caracas dezvăluie oricum călătorului străin multe laturi interesante din viața de astăzi și de altă dată a venezuelenilor. Monumentele și locurile istorice sînt parcă o cronică vie despre Simon Bolivar, acest admirabil fiu al poporului venezuelean, care acolo este numit cu afecțiune **El Libertador** — Eliberatorul. La începutul secolului trecut, în fruntea unui pumn de patrioți, el a înălțat mindrul steag al libertății și a condus lupta împotriva regimului colonialist spaniol.

Venezueleni au și ei „Borodino“-ul lor (Borodino — localitate din U.R.S.S., unde, la 7 septembrie 1812, s-a dat o sîngeroasă bătălie între armatele lui Napoleon și trupele ruse — N. R.). E cîmpul Carabobo, unde trupele republicane au zdrobit armata colonială spaniolă. În 1971 am asistat la o serbare cu prilejul căreia sute de mii de venezueleni s-au adunat pe celebrul cîmp spre a sărbători împlinirea unui secol și jumătate de la proclamarea republicii. Mii de portrete ale lui Simon Bolivar purtate de copii și adulți arătau că amintirea marelui patriot e mereu vie în memoria poporului venezuelean. Pe cîmpul de la Carabobo, afirmația: „Aici chiar pămîntul arde cu flacăra strălucitoare a libertății“, are o semnificație deosebită.

Venezuela a fost cea dintîi țară exportatoare de petrol din istorie. În 1539, un baril (158,76 litri) de petrol venezuelean a fost trimis în dar regelui Spaniei. Dar pe atunci imperiul spaniol avea nevoie de aur galben și nu cunoștea adevărata valoare a celui negru. După cîteva secole fabuloasele bogății ale Venezuelei au devenit un obiect de luptă acerbă între monopoluri. În decembrie 1922, lângă satul Cabimas, din sonda Los-Barrosos a erupt un puternic jet de petrol. Dar mirosul de petrol a atras afaceriști de toate soiurile, în special din S.U.A. Cu timpul numărul vînătorilor de „aur negru“ a crescut extrem de mult.

În ultimii doi ani au fost luate măsuri care limitează activitatea monopolurilor străine. Au fost adoptate legea cu privire la sporirea pînă la 60 la sută a cotei părți a țării din beneficiile companiilor străine, legea privind predarea către stat, fără compensații, a bunurilor companiilor petroliere după expirarea termenului de concesiune, în 1983, și o alta referitoare la naționalizarea pieții interne de desfacere a benzinei și a altor produse.

P. Gavriuşenko

YIODOU
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

DURĂ O ÎNTRERUPERE MILENARĂ

Catastrofa de pe Heimaey

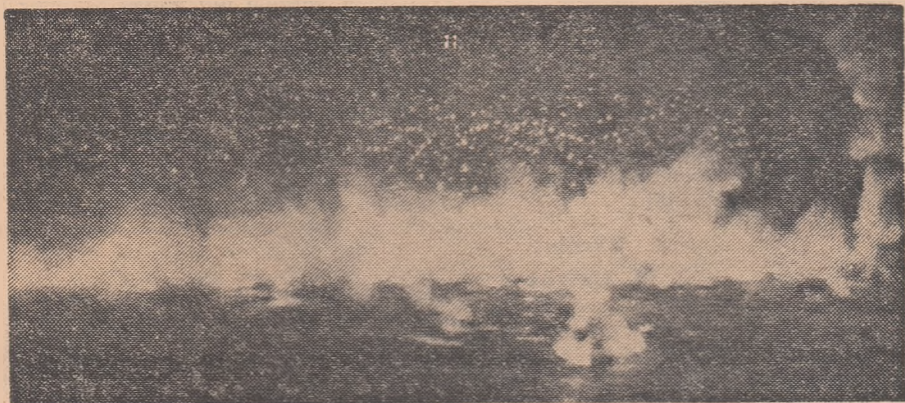
Era două noaptea când sirenele din Vestmannaeyar, unicul orașel de pe insula islandeză Heimaey, au început să mugească toate o dată. Mașinile poliției s-au năpustit pe străzi claxonând strident spre a scula populația din somn. Și când oamenii au ieșit din case au văzut că cerul căpătase o lucire roșietică. Părea că pământul explodează. Apoi și-au dat seama: bătrînul vulcan Helgafell, adormit de mii de ani (unii spun de 6 000 de ani), se trezise și scuipea șuvoaie de lavă care-și croiau drum spre mare. Blocuri enorme de piatră erau proiectate în aer de violența exploziilor subterane; din cer cădea o ploaie de cenușă și zgură...

Așa a început marea erupție de pe Heimaey care, de circa trei săptămîni, nu mai dă o clipă de răgaz islandezi-

Și acum, ce s-a întimplat așa deodată?

Deriva continentelor, nu de mult încă ipoteză hazardată, este acum evidentă științific: continentele sînt niște plute de scoarță terestră plutind pe magma și depărtîndu-se unele de altele. Magma care tinde să urce din adîncuri se răcește în apropierea fundurilor marine și, sub presiunea curentului ei ascensional mereu reînnoit, se desface în doi curenți care diverg, unul spre Est și celălalt spre Vest. În felul acesta fundurile oceanice pot fi comparate cu două trotuare rulante circulînd în sens invers.

Între aceste două trotuare se află, în adînc, ceea ce geologii numesc o „fractură de distensie”, prin care magma poate urca mai ușor decît în alte locuri.

Între oraș și ocean, o pînză de flăcări...

lor. Deși nu există încă informații complete, nu mai încapă totuși nici o îndoială că ne aflăm în fața unui nou caz de erupție de tip „vulcanian”, erupție fundamental explozivă.

Exemplul clasic pentru această categorie de vulcani este Vulcano, aflat la 50 de kilometri de Stromboli, aproape de Sicilia, cu explozii neregulate, dar care — așa cum s-a întimplat în 1888 — pot pulveriza milioane de tone de rocă în „cenușă” fină.

Explozia brutală a muntelui Pelée din Martinica care, în 1902, a făcut 3 000 de morți, i-a obligat însă pe vulcanologi să creeze și un subtip de vulcani vulcanieni, pentru care sînt caracteristice, de asemenea, explozii foarte puternice, dar foarte rare. Se pare că în Islanda ne aflăm în fața tocmai a unei asemenea forme de manifestare. Un tip de erupție care, în 1883, s-a concretizat în explozia vulcanului Krakatoa, dintre Iava și Sumatra, care s-a auzit pînă în China și a cărui cenușă se mai vedea încă doi ani după aceea pe cerul Europei...

Helgafell ne oferă acum un alt exemplu de trezire a unui vulcan după o foarte lungă perioadă de adormire. Nu este poate lipsit de interes să semnalăm în această ordine de idei că într-o lucrare a celebrului vulcanolog francez Haroun Tazieff (care studiază în momentul de față fenomenele vulcanice din Etiopia) sînt citați douăzeci și șase de vulcani islandezi, clasificați în trei categorii după intensitatea activității lor, dar Helgafell nu e nici măcar pomenit, tocmai pentru că nici un izvor scris nu pomenea de vreo erupție a sa.

— Te-ai înscris la cursurile de
croitorie?
— Nu eu, soția!...

Desen de G. Irmașev

MOZAIC

Ce culoare are zăpada

Grație fotografierii în culori s-a aflat că în cursul unei zile zăpada își schimbă de mai multe ori culoarea. Dimineața, îndată după răsăritul Soarelui, ea este de un roz rece, cu umbre azurii contrastante. La amiază, culoarea zăpezii se apropie de galbenul aurului, iar seara capătă nuanțe violet. Ochiul omenesc distinge însă nuanțele zăpezii mai greu decît pelicula fotografică.

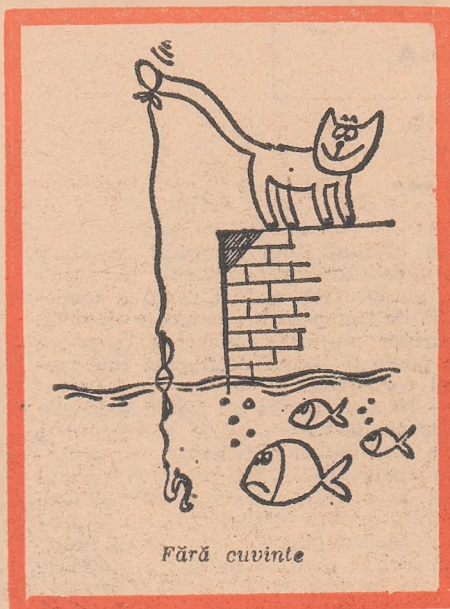
Furnici antiseptice

Experiențe de laborator au arătat că veninul furnicilor roșii, mult răspîdit în sud-estul S.U.A., este un prețios antibiotic. Se observase mai de mult că bășicile care apăreau după înțepătura acestei furnici erau foarte curate și numai extrem de rar se infectau. Recent, însă, specialiștii au constatat că veninul ei frînează dezvoltarea unor bacterii, cum sînt streptococul și stafilococul, ca și a unor ciuperci.

Veninul furnicilor roșii este compus din cinci alcaloizi, dar e total lipsit de proteine. Dacă ne amintim că injecțiile cu proteină animală provoacă deseori omului reacții alergice, vom înțelege mai bine valoarea noului antibiotic obținut din venin de furnică roșie.

Filtre pentru aerul viciat

Pe străzile unor mari orașe s-a început recent construirea de conducte puse în legătură cu filtre care absorb aerul viciat, îl trec printr-un sistem purificator, după care îl trimit din nou în stradă. În R.F.G. un astfel de filtru funcționează la punctul de control vamal de pe autostrada spre Elveția. Dacă

Fără cuvinte

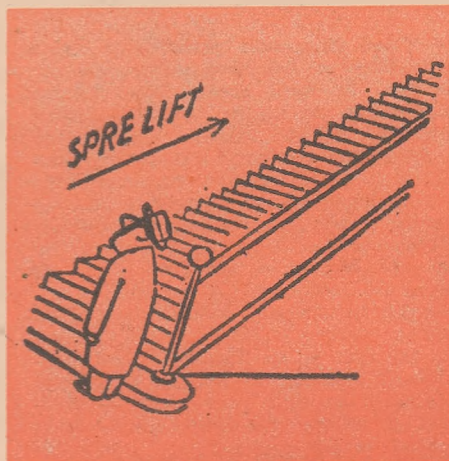
experiența va confirma calculele optime ale specialiștilor, vor fi construite filtre de purificare a aerului în toate orașele.

NECAZURI DE 2 000 DE ANI

De cînd urcăm cu liftul?

Cînd a apărut primul lift și cine a fost inventatorul lui? Este o întrebare la care nu se poate da un răspuns concis. Cablurile de lift erau cunoscute încă în Roma Antică. Într-adevăr, săpături arheologice au arătat că palatul împăratului roman Nero care a domnit între anii 58—68 e.n. avea un lift. După uriașul incendiu care a miștuit Roma (și al cărui autor, spun unele izvoare, ar fi fost chiar împăratul) în anul 66 Nero și-a construit un nou palat, numit „Casa de aur”. Aceasta era dotată cu un lift pe cabluri care se ridica pînă la înălțimea de 40 de metri, oprind la diferite etaje. Fuseseră luate și măsuri de siguranță. Pentru amortizarea unei eventuale prăbușiri, pe suprafața de întîlnire a liftului cu capătul de jos al galeriei era fixată o pernă moale și voluminoasă. Bănuitorul Nero se temea că cei trei robi care deserveau liftul ar putea tăia cablul...

Primul lift cu tracțiune electrică a apărut însă abia în anul 1880, fabricat de firma berlineză „Siemens”. Era un lift cu mai multe cabine și cu acționare continuă care se numea „paternoster”. De ce? Pentru numărarea rugăciunilor

pe care le rostesc, catolicii utilizează mătânii — șirag de mărgele din sticlă, os, chihlimbar sau lemn. Liftul cu mai multe cabine amintea, ca aspect, de niște mătânii gigantice.

DESCOPERIRI

Vechimea navigației maritime

Homer a amintit, se știe, în epopeile sale de îndrăzneți corăbieri din Grecia antică care, în anul 1 200 î.e.n., cutreierau mările lumii cunoscute atunci.

... varia ...
... varia varia varia ...
... varia varia varia varia ...
... varia varia varia varia ...
... varia varia varia varia ...
... varia varia varia varia ...
... varia varia varia varia ...
... varia varia varia varia ...

Arheologii considerau pînă nu de mult că navigația maritimă a apărut mult mai devreme, și anume prin anul 6 000 î.e.n.

Dar, în urma unor cercetări recente, se pare că începuturile navigației maritime pot fi și mai mult decalate în timp — pînă în jurul anului 7 000 î.e.n. Cum s-a ajuns la această concluzie?

Pe fundul Mării Egee au fost găsite urme ale unor încărcături de sticlă vulcanică (obsidiană, piatră ponce) transportate odinioară frecvent între insula Melos și continent. Cercetate prin metoda carbonului-14 s-a vădit că vechimea acestor roci vulcanice necristalizate trebuie situată între 7 500—6 800 de ani î.e.n.

SEMNELE TIMPULUI

Avioanele buclucașe

Paznicii parcului național din Utah (S.U.A.) au în ultimul timp mari necazuri. La orice survol al unui avion, ei dau fuga să vadă dacă mai există o mare atracție: un arc de piatră cu o deschidere de 100 metri, în felul lui unul din cele mai interesante monumente naturale din lume.

Temerile pentru acest monument unic au crescut din momentul cînd s-a aflat în Utah că, în Arizona vecină, un pilot a distrus din greșeală un sat indian cu o vechime de un mileniu.

Numai în cursul lunii ianuarie a.c. arcul a trebuit să reziste la 35 de detonări puternice provocate de vibrațiile unor avioane ce zburau la înălțime mică. El a rezistat totuși, iar experții consideră faptul ca un adevărat miracol.

Nici Utah, nici Arizona nu sînt însă — de departe — singurele state americane care au probleme cu avioanele supersonice. În California un pilot spart, cu prilejul unei aterizări, 500 ferestre la Las Vegas.

PENTRU VARIAȚIE

Există și ploii uscate

În limba kazahă, Barsa-Kelmes înseamnă „dacă vii, nu-ți mai vine să pleci”. Într-adevăr, apele care scaldă țărmul insulei cu acest nume din Marea Aral sînt de o uimitoare limpezime, de un albastru profund ca safirul, plajele se întind pe kilometri întregi, iar clima este extrem de plăcută, în-cît sezonul balnear durează din aprilie și pînă la sfîrșitul lui octombrie.

Dar principalul punct de atracție al insulei sînt faimoasele ploii... uscate. Pe firmament se învîrtesc norii, tunelele bubuie, fulgerele sfișie cerul, toarnă cu găleata și, totuși, solul rămîne... uscat. Fenomenul se petrece în iulie, cînd suprafața insulei este atît de încinsă de soare încît picăturile de ploaie se evaporă în aer, înainte de a atinge solul. Ploile uscate sînt însoțite de un vînt violent.

Pe vînt slab, poate fi remarcat un fenomen. Curenții de aer supraîncălzit care se ridică deasupra insulei par s-o acopere cu o cupolă. Norii se întind de-a lungul ei, reproducînd întocmai contururile uscatului. O adevărată hartă geografică, în mărime naturală.

DE CE? CUM? ÎN CE CONDIȚII?

Sintem 7 cetățeni din Capitală, care — fără să știm unul de altul — antrenați numai de indemnul unui harnic și priceput agent de asigurare, Mihail Siminel, am hotărît să utilizăm, în folosul copiilor noștri, calea deschisă de asigurările de stat.

Ne-au fost prezentate mai multe feluri de asigurare practicate de ADAS și fiecare dintre noi, judecînd separat unul de altul, sfătuiindu-ne cu soțiile (soții), am ales și am încheiat ASIGURAREA CU TERMEN FIX.

DE CE?

Pentru că asigurarea cu termen fix se potrivește mai bine cu interesele familiei fiecăruia dintre noi. Ea răspunde perfect simțămîntelor noastre de nețărmurită dragoste pentru copiii noștri. Fiecare părinte simte plăcere intensă să întindă asupra odraslelor sale o aripă care să le ocrotească timp cît mai îndelungat.

Firește, fiecare dintre noi a avut motive a parte, deosebit nuanțate, pentru a încheia la ADAS această asigurare, dar, în esență, gîndul nostru a fost același. Noi am gîndit așa: fiul meu (fiica mea) are în prezent atîția ani. Aceasta înseamnă că, în anul cutare, va termina pregătirea profesională și, intrînd în viața activă, se va afla în pragul întemeierii unui cămin propriu. În acel moment, copilul nostru va avea nevoie de un sprijin material mai substanțial. Ce-ar fi dacă noi, părinții, am face în așa fel încît, în jurul acestei date, copilul să primească o importantă sumă de bani? Cum să facem ca această sumă de bani să fie primită de copiii noștri, chiar dacă noi, părinții, la acea dată nu vom mai fi în viață?

Această problemă, greu de rezolvat numai cu puteri proprii, se rezolvă prin ADAS, cu ajutorul ASIGURĂRII CU TERMEN FIX.

CUM?

Fiecare dintre noi, ținînd seamă de puterile proprii, am stabilit suma de bani pe care dorim ca fiul nostru (fiica noastră) să o primească de la ADAS. Această sumă poate fi de cel puțin 10 000 de lei sau mai mare (crescînd din 5 000 în 5 000 de lei). Totodată, am stabilit și la ce vîrstă, adică după cîți ani începînd de acum, copiii noștri să primească suma respectivă și acest număr de ani reprezintă durata asigurării.

Această durată poate fi de cel puțin 5 ani și de cel mult 20 de ani. Înseamnă că putem lua această măsură de ocrotire a copilului chiar de cînd el se află în fașă.

De sus în jos: Bădescu Elena, Ghilezan Radu, Bortă Gheorghe, Gucker Jean-Victor, Bortă Eugen, Stroe Cornelia (cu fiica sa Cristiana), Stănculescu Constantin.

La stabilirea acestui termen am ținut seama că, la expirarea asigurării, nu se admite ca vîrsta noastră, a celor care am încheiat asigurarea, să depășească 65 de ani. Pe aceste baze am încheiat contractul de asigurare (polița de asigurare) cu ADAS.

ÎN CE CONDIȚII?

În cadrul acestui contract, noi plătim la ADAS, lunar, prima de asigurare, care variază în funcție de: vîrsta fiecăruia dintre noi, suma asigurată și durata asigurării.

Agentul de asigurare ne-a dat lămuriri la toate întrebările noastre. În special am dorit să știm ce se va întîmpla cu asigurarea dacă noi, cei care am încheiat-o, între timp decedăm. Agentul de asigurare a deschis cartea în care se află tipărite Condițiile generale și Condițiile speciale ale acestei asigurări și am aflat acolo răspunsul. Astfel:

— Dacă decesul se întîmplă din cauză de accidente sau boli infecțioase acute chiar și numai după 2 zile, respectiv 5 zile — socotite de la orele 24 ale zilei în care s-a plătit cea dintîi rată a primei de asigurare — ADAS va achita copilului nostru, la împlinirea termenului stabilit prin poliță, întreaga sumă asigurată, fără ca, de la data decesului, să se mai plătească la ADAS prime de asigurare.

— În caz de deces al asiguratului din altă cauză decît cele arătate mai sus, soluția este aceeași dacă decesul a intervenit după ce au trecut 2 ani de la încheierea asigurării.

— Dacă decesul — din alte cauze decît accidente și boli infecțioase acute — a intervenit înainte de împlinirea a doi ani de la încheierea asigurării, în acest caz ADAS plătește sume parțiale.

Noi însă avem încredințarea că vom trăi pînă ce copilul nostru va primi de la ADAS suma asigurată și ne vom bucura cu el de cele ce va izbuti să realizeze cu această sumă. Pînă atunci, vom plăti regulat, lunar, primele de asigurare, al căror total este, în toate cazurile, mai mic decît suma ce se va primi de copilul nostru.

În același timp am luat act că, oricînd, în timpul cît durează asigurarea, putem schimba, printr-o simplă cerere scrisă, persoana care va primi suma, fără ca această schimbare să atragă obligația noastră de a face plăți suplimentare.

Noi considerăm că o astfel de reglementare este judicioasă și apără bine interesele familiilor noastre. Am luat această măsură de a încheia asigurarea în folosul copiilor noștri și sintem convinși că am făcut o treabă bună.

Din explicațiile agentului am luat cunoștință că o astfel de asigurare se poate încheia nu numai în beneficiul copiilor noștri, ci și în beneficiul oricărei persoane, indiferent de vîrstă și chiar dacă ea nu face parte din familie.

Cititorii care doresc să încheie o asigurare cu termen fix sau să obțină informații suplimentare despre aceasta sint rugați să decupeze și să expedieze în plic, la adresa indicată, cuponul alăturat.

TARIFUL ASIGURĂRII CU TERMEN FIX PENTRU 10 000 DE LEI SUMA ASIGURATA

Durata asigurării (ani)	Vîrsta asiguratului la încheierea asigurării			
	16—40 ani	41—50 ani	51—55 ani	56—60 ani
5 ani	165 lei	166 lei	167 lei	169 lei
6 ani	135 lei	136 lei	138 lei	139 lei
7 ani	114 lei	115 lei	116 lei	118 lei
8 ani	98 lei	99 lei	100 lei	102 lei
9 ani	86 lei	87 lei	88 lei	90 lei
10 ani	76 lei	77 lei	78 lei	—
11 ani	68 lei	69 lei	70 lei	—
12 ani	61 lei	62 lei	64 lei	—
13 ani	55 lei	57 lei	58 lei	—
14 ani	50 lei	52 lei	53 lei	—
15 ani	46 lei	48 lei	—	—
16 ani	43 lei	44 lei	—	—
17 ani	40 lei	41 lei	—	—
18 ani	37 lei	38 lei	—	—
19 ani	34 lei	36 lei	—	—
20 ani	32 lei	34 lei	—	—

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRIILOR DE STAT CENTRALA

Direcția organizare, documentare,
 învățămînt și popularizare
 Str. Smîrdan nr. 5
 București — Sectorul 4
 Telefon 15.42.64

Subsemnatul, de profesie
..... domiciliat în localitatea județul
..... str. nr. blocul
scara etajul ... apartamentul (telefon
la domiciliu și la locul de muncă) vă rog să trimiteți
la domiciliul meu
un agent de asigurare, între orele
material documentar suplimentar prin poștă (1), în legătură
cu asigurarea cu termen fix (Tarif ADAS V).

Data Semnătura

(1) se va tăia rîndul de prisos

— Un om, un cuvînt !

Eva în laborator

Volodea Zemțov, șeful de lucrări, stă în picioare lângă fereastră. Pe scaun, la oscilograf, asistenta Zina Korkina. Zemțov privește pe fereastră : ninge. Zina stă cu ochii pironiți pe ecranul oscilografului, dar nu vede nimic. Se gîndește la dragoste. Șeful de lucrări, Volodea Zemțov, se gîndește și el — cum să-i atragă atenția drăguței sale subalterne, cu cît mai mult tact și cît mai delicat cu putință, că deseori ei convorbiri telefonice în timpul programului au devenit insuportabile.

— Zina... de mult voiam să-ți spun... De foarte multă vreme vroiam... Și azi m-am hotărît... Mă ascuți ?

— Da, Vladimir Alekseici ! Vă ascult, spuneți !

— M-am hotărît, pentru că nu mai pot... Nu mai pot să rabd !

— Poate că nu e bine, Vladimir Alekseici ? — rupe tăcerea Korkina, tremurînd din tot corpul.

— Ce nu e bine ?

— Să-mi spuneți asta acum. Pentru că... Nu înțelegeți ?

— Nu ! — se miră sincer Zemțov. — Nu înțeleg !

— Mi-e greu așa... deodată...

— Ah, da, desigur ! — sesizează numaidecît Zemțov. Sigur. Înțeleg. Iar-tă-mă. Nu e prea plăcut...

— Ba da, e foarte plăcut, dar...

— Plăcut ? Iar nu înțeleg !

— Dar ce e de neînțeles ? Oricărei femei îi face plăcere să audă asemenea cuvinte.

— Oricărei femei ? De emoție Volodea începu să-și frece insistent nasul. Da, nu prea cunosc femeile.

— Ei, le cunoașteți chiar foarte bine. Altfel nici nu v-aș fi ascultat !

— Poate...

— Credeți-mă, noi femeile prin clipele astea rare trăim. Toată viața noastră se adună în ele. — Zina Korkina atinge în treacăt cu mîna receptorul. Volodea revine subit la subiect :

— Dar, recunoaște, clipele astea îngreunează producția...

— Care producție ?

— A aparatelor cu vid ! — Volodea își așează ochelarii și ia de pe masă tiratronul.

— Ce legătură are asta cu aparatele cu vid ? Ele n-au decît vid pe dinăuntru !

— Nu e chiar așa. — Și Volodea învîrtește între degete tiratronul și tace.

— Spuneți ! spuneți ! Să vă aud glasul !

— Glasul... Trebuie să fiu de acord cu mine că în situația care s-a creat sînt realmente obligat să acționez.

— Realmente ? — Zina se ridică în picioare.

— Și... imediat.

— Vladimir, sîntem la serviciu — observă Zina cu cochetărie în glas.

— Dumneata îmi spui asta ? — Volodea se așează. Zina se apropie de el.

— Nu vă necăjiți. Am fost cam dură cu dv., sînteți șeful meu, dar acum am să fiu sinceră : puteți spera.

— Pot ?

— Da. Mai mult : s-ar putea chiar să accept... cererea.

— S-ar putea ? Și cînd ?

— Vai, vai, ce insistent sîntem... Dar

mie așa îmi plac bărbații. Eh, ați obținut ceea ce ați doriți, trebuie să recunoaște !

— Mulțumesc. Îmi face mare plăcere.

— Daaa... Dar acum modestia dv. nu mai are nici un rost. Sărutați-mă !

— Și Zina își apropie obrazul ; Volodea își întinde gîtul, o sărută și roșește.

— Acum însă plecați. Și așa v-am permis cam mult.

— Unde să... plec ?

— Ei, te-ai înmuiat de tot de fericire. Dar e normal cînd ai visat atîta la clipa asta și acum, în sfîrșit, te înșori. Ai de ce să-ți pierzi capul. Acum, însă, du-te. Oricînd poate să intre cineva. — Și Zina îl împinge încetîșor pe șef spre ușă.

— Ce-ai spus ? Mă înșor ?

— Da ! Am acceptat propunerea.

— Dar... cînd ți-am făcut-o ?

— Ce ? Vreți să spuneți că... ?

— Da, nu ți-am făcut nici o propunere și nici nu intenționez. E o neînțelegeră la mijloc. Volodea și-a revenit din fisticăală. — Am vrut să-ți fac o mică observație. E vorba de interminabilele dumitale discuții la telefon...

— Plecați ! — răsfește cu o voce surdă Korkina și se întoarce cu spatele. — Cum ați putut ? Să pingăriți un sentiment atît de...

— Linștește-te !... — Volodea se fisticălește din nou. Zău că n-am vrut...

— Încă un cuvînt și... și nu știu ce se întîmplă cu mine ! — Și Zina se prăbușește pe scaun izbucnînd în plîns.

— S-a sfîrșit.

— Linștește-te ! — o roagă Volodea, foindu-se prin încăperea. — Se poate ? Te rog ! Te implor ! În fine... dacă vrei... accept... La naiba ! Accept să-ți fiu soț, numai încetează o dată !

— Lăsați-mă în pace !

Descumpănit, Volodea strivește între degete tiratronul, se taie, își bagă degetul în gură și iese glonț din laborator.

— Linștește-te !... — Volodea se fisticălește din nou. Zău că n-am vrut...

— Încă un cuvînt și... și nu știu ce se întîmplă cu mine ! — Și Zina se prăbușește pe scaun izbucnînd în plîns.

— S-a sfîrșit.

— Linștește-te ! — o roagă Volodea, foindu-se prin încăperea. — Se poate ? Te rog ! Te implor ! În fine... dacă vrei... accept... La naiba ! Accept să-ți fiu soț, numai încetează o dată !

— Lăsați-mă în pace !

Descumpănit, Volodea strivește între degete tiratronul, se taie, își bagă degetul în gură și iese glonț din laborator.

— Linștește-te !... — Volodea se fisticălește din nou. Zău că n-am vrut...

— Încă un cuvînt și... și nu știu ce se întîmplă cu mine ! — Și Zina se prăbușește pe scaun izbucnînd în plîns.

— S-a sfîrșit.

— Linștește-te ! — o roagă Volodea, foindu-se prin încăperea. — Se poate ? Te rog ! Te implor ! În fine... dacă vrei... accept... La naiba ! Accept să-ți fiu soț, numai încetează o dată !

— Lăsați-mă în pace !

Descumpănit, Volodea strivește între degete tiratronul, se taie, își bagă degetul în gură și iese glonț din laborator.

— Linștește-te !... — Volodea se fisticălește din nou. Zău că n-am vrut...

— Încă un cuvînt și... și nu știu ce se întîmplă cu mine ! — Și Zina se prăbușește pe scaun izbucnînd în plîns.

— S-a sfîrșit.

— Linștește-te ! — o roagă Volodea, foindu-se prin încăperea. — Se poate ? Te rog ! Te implor ! În fine... dacă vrei... accept... La naiba ! Accept să-ți fiu soț, numai încetează o dată !

— Lăsați-mă în pace !

Descumpănit, Volodea strivește între degete tiratronul, se taie, își bagă degetul în gură și iese glonț din laborator.

— Linștește-te !... — Volodea se fisticălește din nou. Zău că n-am vrut...

— Încă un cuvînt și... și nu știu ce se întîmplă cu mine ! — Și Zina se prăbușește pe scaun izbucnînd în plîns.

— S-a sfîrșit.

— Linștește-te ! — o roagă Volodea, foindu-se prin încăperea. — Se poate ? Te rog ! Te implor ! În fine... dacă vrei... accept... La naiba ! Accept să-ți fiu soț, numai încetează o dată !

— Lăsați-mă în pace !

De unde, în urma lui, se aude glasul Zinei :

— Valka, tu ești ? Aici e Zina. A mers. Numărul tău a ieșit cu brio ! Pof-tim ? Muștrare ? Ce muștrare... Nuuu... Mi-a făcut propunerea. Da... Da... Nu... Auzi ? Ce-ar fi dacă m-aș mărita chiar cu el ?

A. Kuceaev

Împotriva amneziei

Instituția noastră se mutase într-o clădire nouă, iar eu am primit ca sarcină să decorez încăperea în care urma să lucrăm : sînt doar grafician de profesie.

Am scris și am agățat pe pereți diverse avize :

„Fumatul interzis !”, „Păstrați curățenia !”, „Respectați liniștea !”, „Nu trîntiți ușa !”

— Jocuri de noroc avem voie ? s-a interesat Ghena.

— Nu.

— Păi atunci scrie, ca să știe omul. Și am scris un nou aviz : „Jocurile de noroc sînt interzise !”

— De băut avem voie în timpul programului ? a vrut să mai știe Ghena.

— Bineînțeles că nu.

Încît pe perete a mai apărut un aviz : „În timpul programului nu se bea !”

— Dar putem întîrzia dimineața, cînd venim la serviciu ?

În clipa aceea, în birou a intrat Goșa Odnouhov și a scuipat pe parchet.

— Bădăranule, de ce scuipi pe jos ? l-am apostrofat în cor.

— Dar ce, scrie undeva că n-am voie să scuip pe jos ? s-a interesat Goșa, zimbînd ironic.

Și într-adevăr, nicăieri nu scria așa ceva. Cînd am terminat afișul, Goșa s-a ivit din nou și a aruncat un muc de țigară pe jos. Am înțeles imediat că nici problema mucurilor de țigară nu era rezolvată.

Și am scris al optulea aviz. Dar Goșa a luat lampa de pe birou și a dus-o acasă la el. Cînd i-am reproșat, mi-a spus :

— De ce n-ai scris și tu undeva că nu se pot lua obiectele de la serviciu ?

— Ce să fac, am uitat, m-am fisticit eu. Dar puteai și tu să-mi amintești.

Tocmai atunci a intrat în birou adjunctul șefului nostru de serviciu care, după ce a cercetat atent cu privirea cei patru pereți captonați cu inscripții, a oftat :

— Of, la voi totul e interzis. V-aș ruga să scrieți și ce-i voie de făcut.

— Dar ce-i voie de făcut ?

Și am început să ne gîndim, însă ni se părea că totul e interzis.

— De pildă, voi ce faceți aici ? a încercat să ne ajute adjunctul. Munciiți, nu ? Deci aveți voie să munciți.

— Să scriu așa ?

— Ei, nu. Ceva mai concret. Cu ce vă ocupați ?

— Socotim, a spus Ghena.

— Ei asta-i, l-a contrazis Kolea. Scriem la mașină. Săptămîna trecută am scris și eu la mașină.

— Nu facem schițe ? a încercat să ghicească Grișa.

— Ce schițe ? Cine se ocupă aici de schițe ? s-a burzuluiit Șura. Socotim cu abacul.

— Ce rușine, a spus adjunctul, clătî-nînd din cap. Să nu știți precis ce faceți aici !

— Oricui i se poate întîmpla să uite, a încercat Igor să se scuize. Și dumneavoastră uitați.

— Ba pardon. Eu n-am uitat nimic despre mine. Dar dacă sînt superiorul vostru nu înseamnă că pot să memorez tot ce, de fapt, trebuie să știți voi.

— Ciudat ! Ieri încă știam, dar astăzi

• umor •
 „umor umor u
 r umor umor umor u
 umor umor umor umor u
 ior umor umor umor u
 umor umor umor umor u
 nor umor umor umor um
 r umor umor umor umor u
 mor umor umor umor um

— N-ați vrea să vă uitați în registru și să-mi spuneți în ce a am căsătoria ?

am uitat, a încercat să-și explice Ghena.

— Ei, nu-i nimic, s-a îmbunătățit adjunctul șefului, se mai întîmplă. Mișa, tu ești diplomat. Du-te pînă la secretara noastră și încearcă să afli de la ea cu ce vă ocupați voi aici. Apoi notați-vă imediat pe un carton și altădată să nu mai uitați. Gîndiți-vă că s-ar putea să vină în vizită și oameni din afară...

Atunci am sărit de pe locul meu, am alergat la ușă și am scris :

„Accesul persoanelor străine strict interzis”.

Lev Korsunski

Pe scurt

— Margareto, de ce plîngi ? a întrebat-o Anna, mezina familiei. Cine te-a necăjit ?

— Profesorul de geografie mi-a dat un doi ! i-a răspuns sora. Am uitat unde e Alaska.

— Vezi, dacă ești uitucă, i-a reproșat Anna. Cine știe unde ai pus-o !

— Odată, în timp ce eram în Africa, a trebuit să înnopez în junglă, sub un copac. În cursul nopții, un leu s-a furisat și a venit lîngă mine atît de aproape, încît i-am simțit răsufllarea în ceafă !

— Și... ce-ați făcut ?

— Mi-am ridicat gulerul.

Doi soți discutau :

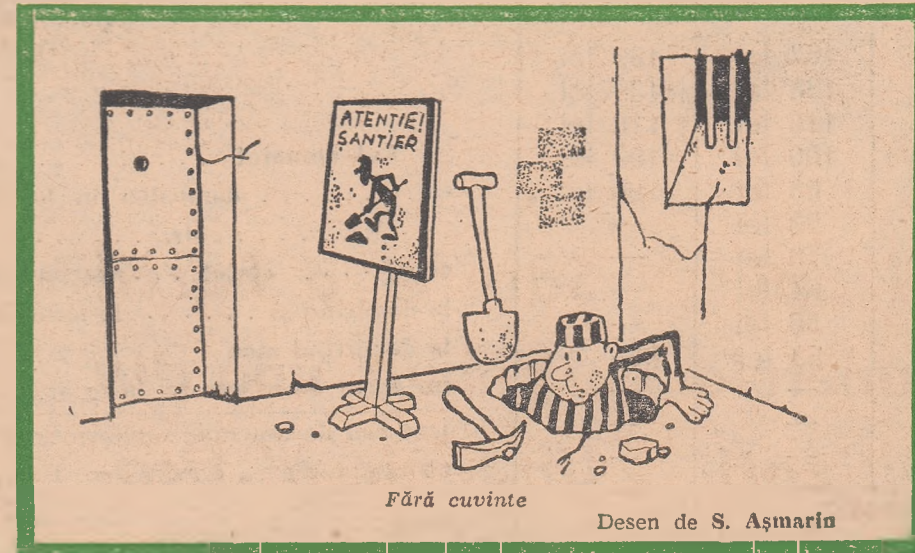
— Soția mea afirmă că e foarte sănătos să consumi alimente crude

— Da, nici nevastă mea nu-i place să gătească.

Un domn intră într-un magazin și-l spune vînzătorului :

— Acum două zile am cumpărat de la dumneavoastră un cățel care a murit ieri.

— Ciudat ! De cînd îl știu n-a făcut așa ceva !

Fără cuvinte
 Desen de S. Așmaria